

Naročnina

za državo SHS:

za mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inšeratom

Enostolpna petlinna vrata
mail oglasi po Din 1:30 in
Din 2—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2:50,
veliki po Din 3— in 4—,
oglas v uredniškem delu
vratica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Ishaja vsak dan izven
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačava v polovini.

Uredništvo je v Koptarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravištva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Koptarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inšerate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Kongres za proučavanje vzhodnega bogoslovja.

OB DARITVI EDINOSTI.

(Bratom od vzhoda in zapada.)

Devica verna, božja Porodnica!

Kaj videla si v radostni Ljubljani,
kaj videla si v stolnici prostrani? —
Ciril Metodov videla sem rod,
v svečišče skupno jih je vodil pol.
Gospodin, pomiluj!

Devica sladka, božja Porodnica!

Kaj slišala si v slavnosti daritvi,
kaj slišala si v bratovski molitvi?
Ciril Metodov slišala sem rod:
Daj, v eni cerkvi združi nas, Gospod!
Gospodin, pomiluj!

A ti slovanski, verni rod slovanski.

Kaj ti si v duhu videl na višavi,
kaj ti si v duhu videl v božji slavi?
Odpri sem videl materno Srce:
vsa srca k svojemu Solncu hiše.
Gospodin, pomiluj!

A ti slovanski, mili rod slovanski,

kaj ti si slišal v angelskem predglasju? —
Skrivnostno pesem o pšeničnem klasju;
usmiljeno je pelo jo Srce:
od Matere k Sinu prošnje kipe.
Gospodin, pomiluj!»O sveti Oče« — božji Sin se dvigne —
pčnavlja prošnjo v krvi porošeno;»Naj bodo eno, kot sva midva Eno!«
Obok odmeva: Eno ves slovanski rod,
kot sta bila v veri eno Ciril in Metod.
Gospodin, pomiluj!

Silvin Sardenko.

Torek, 14. julija.

II. DOPOLDANSKO ZBOROVANJE
V UNIONU.Včeraj, v torek, dne 14. julija, dopoldne
se je vršilo v Unionu drugo znanstveno zborovan-
je kongresa. Udeležili so se ga kot v
poudarjenem vsi odlični gostje ter z velikim za-
nimanjem sledili izvajanjem predavateljev.
Dopoldansko zborovanje je trajalo do pol 1
popoldne. Dva referata sta se morala prelo-
žiti na popoldan.Prvi je nastopil P. R. Janin z refera-
tom

o sedanjem stanju vzhodnih cerkva in obredov.

Najprej je podal splošen pregled o vseh
vzhodnih cerkvah in jih porazdelil tako, kot
je razvidno iz spodaj stoječega pregleda. Po
tem imamo ločiti 1. cerkve z bizantinskim ob-
redom in 2. cerkve ostalih obredov, kamor se
prištevajo: armenjski, sirske, kaldejski, maro-
niški in koptiški obred. V vseh teh obredih
imamo ločiti tako zvane odpadniške cerkve
in katoliške cerkve. Na teh cerkvah je treba
štetirati cerkveno organizacijo, število škofij,
število vernikov, klerikov, redovnikov itd.
Referent je točno označil sedanje stanje teh
cerkva; nato je prešel k notranjemu življenju
teh cerkva, navedel njihove stike med seboj,
odnošaje, v katerih stoje do državnih oblasti;
odnošaji do države so pogosto zelo zamotani,
zlasti v Rusiji, in morajo cerkve pretrpeti
marsikatero težavo. Zanimiva je nadalje ure-
ditve klera in krščanskega ljudstva, življenje
menihov po samostanih in še mnogo drugega.Poleg cerkva z bizantinskim obredom, ki
steje razmeroma največ članov (nad 151 mi-
lijonov), ne smemo prezreti ostalih cerkva,
od katerih ima vsaka svoj liturgični jezik in
svoje obrede. Za nas sledi zlasti ta zahtevka,
da moramo bolje kot doslej poznati vzhodne
cerkve. Le tako bo mogoče uspešno delati za
obližanje Vzhoda in Zapada in za edinstvo
vseh onih, ki verujejo v Kristusa.Za praktično delo si je predavatelj za-
mislil te smernice: da bi se bogoslovcem
dajali čim obširnejši nauki o zgodovini, litur-
giji in nauku vzhodnih cerkva. Da bi se za
ljudstvo izdali popis vzhodnih obredov in
vzhodnih cerkva, in da bi se tudi širši krogi
sainteresirali za sporna vprašanja med Vzhod-
om in Zapadom.Drugi referat je imel O. Damian
Ghiuloffo stanju sedanje bolgarske cerkve in njenih
odnošajih do katoliške cerkve.Po pregledni statistiki o bolgarskih se-
meniških, o teologiji Bolgarske in njeni dog-
matiki je referent podal sliko o samostanih,
verskih družbah, socialno-karitativnem delu,
o duhovnem življenju v splošnem. Tu intam se
slišijo žalostni in obupni glasovi, zlasti so te-
žave v delu za prenovljenje družabnega živ-
ljenja, v boju proti framazonstvu. Literarno in
znanstveno delo ima pokazati marsikaj lepega
in precejšnjih uspehov. Katoliški cerkvi
javno mnenje in teologi niso naklonjeni, sma-
trajo se za člane prave cerkve. Zavedati se
moramo zato velike odgovornosti, ki jo z delom
za zblizanje s svojimi najbližjimi brati,
vzamemo nase; uspeh našega dela bo v edi-
nosti zapadnih in vzhodnih cerkva.Kot tretji referent je predaval P. S. Sa-
lavile

o češčenju sv. Evharistije na vzhodu.

Evharistija je zakrament edinstvi,
prvič že po tem, ker vse kristjane druži po
Kristusu Gospodu; kruh — telo Kristusovo
je sredstvo, po katerem smo združeni v mi-
stično telo Kristusovo. A sv. Evharistija je še
v drugem pomenu zakrament edinstvi med
Vzhodom in Zapadom. Po cerkvenem nau-
ku in po češčenju sv. Rešnjega Telesa
vlada med vzhodnimi in zapadnimi cerkva-
mi veliko soglasje in edinstvo.To nam pokaže že zgodovina. Že v prvih
stoletjih pred in po razkolu je bilo to soglas-
je očito. To se vidi, če pogledamo nauke in
izreke svetih mož na vzhodu in zapadu. Vsi
poudarjajo zlasti eno točko, važnost pogostega
obhajila. Pa tudi praksa v obeh cerkvah po-
trjuje to; cerkvi sta v glavnem soglašale gle-
de načina češčenja sv. Evharistije. — V zad-
njih stoletjih pa je v vzhodnih cerkvah pro-
dril iz različnih razlogov rigorizem v praktič-
nem religioznem življenju; razširil se je neke
vrste »janzenizem«, ki v velikem obsegu ovi-
ra, da bi se sadovi češčenja presv. Evharistije
razširili med verniki. A verski zakladi so
ostali nedotaknjeni, treba jih je samo dvig-
niti in spraviti do življenja in z njimi
se bodo spravili do uresničenja tudi vsi sa-
dovi in nadnaravni učinki. Če hočemo torej
delati za edinstvo cerkva, mora biti naša prva
skrb in glavni poskus, da se na Vzhodu po-
živi češčenje sv. Evharistije tako kot je bilo
v prejšnjih stoletjih.Kot zglede in sredstvo za doseg tega cilja
nam pa more služiti delo znamenitega in plem-
enitega bizantinskega teologa, ki je živel tri
stoletja po velikem razkolu in tedaj užival
velik ugled, Nikolaja Kabazile († približno
1370). Zbral je in napisal zbirko premišljevanj
o sv. Evharistiji, iz katerih je dvoje razvidno:
njegovo globoko, pristno katoliško češče-
nje sv. Evharistije, poleg tega pa njegovo
globoko razmišljanje o češčenju sv.
Sreca Jezusovega.Pa ne samo njegova, tudi druga podobna
dela (ki jih je predavatelj našel v dolgi vr-
sti) je treba med duhovniki in izobraženimi
lajki širiti; in sicer med katoliškimi in pra-
voslavnimi. Katoličani se imamo še mnogo
naučiti; spoznati moramo zaklade češčenja sv.
Evharistije, ki jih hranijo vzhodne cerkve,
bolje kot doslej in jih vzljubiti; vzhodni krist-
jani pa se iz teh zakladov nauče lahko prave-
ga »življenja v Kristusu«, živeli bodo v du-
hu edinstvi; saj je sv. Evharistija ona vez, ki
druži vzhodno in zapadno cerkev.Kot četrti referent je nastopil dr. J. Ka-
la j. Predaval je

o grško-slovanski liturgiji — maši.

Označil je običaje, razširjanje liturgije ter
liturgijski jezik. Podal je nadalje sliko o zgo-
dovinskem razvoju ter podrobno analizo ce-
lotne liturgije; navedel je njene tri stopnje:
pripravo, liturgijo katehumenov in liturgijo
vernikov. Posamezna dela je obširno primerjal
z rimsko liturgijo. Namen njegov je bil po-
kazati, kako so starodavnost, razširjenost, le-pota grško-slovanske liturgije, ljubezen med
brati, ki jo ta obred širi, dovolj močni razlogi,
da to liturgijo spoznamo, častimo in ljubimo.
Nikakor ni monotona in tuja življenju.POPOLDANSKA LJUDSKA
PREDAVANJA.V torek popoldne je govoril v »Unionu«
dr. D. Njaradi, križevski škof

o evharistiji in cerkvenem edinstvu.

Jekus Kristus se pogosto nazivlje dobri
pastir, ki skrbi za svoje ovce. V apostolih je
čuval Kristus edinstvo, kajti ona je temelj vsa-
ki skupnosti. Po Kristusu naj bi bila edinstvo
najbolj jasni znak njegove Cerkve. Mi se v sv.
Evharistiji zedinimo s Kristusom, z njim, ki
je molil, da bi tvorili vsi eno nerazdeljeno
kraljestvo. Kristus je nerazdeljiv in vsi, ki
smo z njim, ne moremo biti razdeljeni. Notra-
nji princip cerkvene edinstvi je presv. Evhari-
stija. Kako dobro so razumeli prvi kristjani
pomen sv. Evharistije! Moč in edinstvo so našli
v njej; lahko rečemo, da je sv. Evharistija re-
šila krščanstvo pred paganstvom, ona je tudi
zadala smrten udarec paganstvu. Kako je ce-
nil sv. Ivan Zlatoust sv. Evharistijo, vidimo iz
tega, da se je z vso odločnostjo uprl onim, ki
so trdili, da je dovolj biti dvakrat v tednu pri
sv. obhajilu. Na zahodu pa je jelo češčenje sv.
Evharistije pešati, verniki so opuščali preje-
manje zakramenta sv. Rešnjega Telesa in zgo-
dila se je največja nesreča za vse kristjane,
prišel je razkol. Na zapadu pa je bilo boljše
v tem času glede tega. Ko pa so v 13. stoletju
tudi na zapadu pričeli skrivati Kristusa, je tu-
di sem prihitela poguba, nastale so verske
zmešnjave, ki so jih porabili krivoverski agi-
tatorji v svoje namene. Sv. Evharistija oživlja
skupnost, ona je duša Cerkve. Še danes so
krasni zgledi neomajene ljubezni do sv. Evhari-
stije, pa naj bi bilo prestatu radi tega tudi
najhuješe.Če danes stopimo v pravoslavne cerkev,
vidimo marsikaj lepega, toda opaziti moramo,
da manjka sv. Evharistije, ki je le delna. O
notranji pripravi se pri prejemu sv. obhajila
ne govori, zato je to še bolj čudno. Znani so
mi slučajji, ko je deca prejela že sv. obhajilo,
a ni bila še pri sv. spovedi. Sv. Evharistija je
neobhodno potrebna vzgajajoči se mladini. Sv.
Evharistija pa je tudi življenje Cerkve, kot
sem rekel in najjačji temelj njenega edinstva.Škof Njaradi je bil burno aklamiran za
izredno lep in pomemben govor.

Sledil je referat P. Roka Rogošiča

o današnjem stanju vzhodne cerkve.

Nimam namena kritikovati ne obsojati
razmer pravoslavne cerkve, ampak povedati
le ono, kar Srbi sami pišejo o svoji pravoslavni
cerkvi.Vzhodna pravoslavna cerkev je danes or-
ganizirana na principu federalizma. Lahko re-
čemo, kolikor je samostojnih držav, toliko je
tudi samostojnih cerkva. Ko se ustanovi nova
država, se ustanovi tudi nova avtokefalna cer-
kev. Danes obstoje sledeče slovanske avtoke-
falne cerkve: Ruski patrijarhat, Srbski patri-
jarhat, Bolgarski eksarhat, v najnovejšem ča-
su Ukrajinska cerkev, ruska metropolija na
Poljskem in v bližnji bodočnosti je možna če-
škoslovaška arhiepiskopija. Poleg slovanskih
samostojnih cerkva imamo še grške, rumun-
sko in albansko cerkev poleg treh starih patri-
arhij, tako da je v celoti 11—16 avtokefalnih
vzhodnih cerkva.Današnje stanje v vzhodnih cerkvah je
precej kritično. V kakih razmerah je samo ru-
ska cerkev! V programu vesoljnega pravo-
slavnega koncila je poleg revizije kodeksa tu-
di vprašanje števila zakramentov itd. Danes
so najboljše romunska, srbska, bolgarska in
grška cerkev.Govoriti hočem le o srbski pravoslavni
cerkvi. Obnovljeni srbski patrijarhat ima da-
nes med vzhodnimi cerkvami gotov primat. V
resnici srbska cerkev po obsegu svoje jurisdik-
cije in številu članov ne zavzema prvega
mesta med vzhodnimi cerkvami. Ona ima
skupno 27 eparhij. Pod okriljem srbske patri-arhije je še okoli 30 cerkev v Ameriki. Srb-
ska cerkev pa zavzema po svojih delegatih pr-
vo mesto, kar se tiče odlokov na vesoljnem
pravoslavnem kongresu v Carigradu.Danes ima srbska cerkev teološko fakul-
teto v Belgradu, ki spada v kompetenco mini-
strstva za prosveto. Poleg tega obstoje še bo-
goslovja v Sremskih Karlovcih, v Bitolju, v
Cetinjah, v Prizrenu in Sarajevu. Sedaj so vsa
ta bogoslovja državne šole, država jih usta-
navlja in vzdržuje. Bogoslovja imajo 5 razre-
dov. Učitelje imenuje minister za vere.Za vzgojo redovnikov skrbi samostanska
šola v samostanu Rakovici pri Belgradu. Ta
šola pa je povsem cerkvena. Šola traja 4 leta.
Letos je vlada podelila jeruzalemski patri-
jarhiji za vzdrževanje starih srbskih samo-
stanov v Palestini in Sinaju 147.000 Din.Ženski samostani so pri Srbih propadli,
sedaj se trudijo za njih obnovo.Srbska bogoslovna znanost ni velika. Do-
bro je razvita domaća cerkvena zgodovina. Se-
daj Srbi tudi nimajo strogo znanstvenega bo-
goslovne časopisa. Imajo pa sledeče bogo-
slovne časopise: 1. »Glasnik«, službeni list
srbske pravoslavne patrijarhije, 2. »Vesnik
Srbske Cerkve«, organ svečeniškega
udruženja, 3. »Hrišćanski život«, 4.
»Crkva i život«, poučno-popularni časo-
pis, 5. »Pravoslavni Hrišćanin« in
6. »Hrišćanska Zajednica«.Napram kat. Cerkvi so Srbi še dokaj pri-
jazni.Med Srbi se danes mnogo širijo protestan-
tvske sekte: nazareni, adventisti in drugi.Pastirsko delovanje je zelo slabo. Vzrok
temu je nesoglasje med mlajšimi in starejši-
mi svečeniški, posebno pa radi tega, ker sta vi-
šji in nižji kler dva različna dela. Med njima
ni edinstvi.Mnogo pričakujejo Srbi od bogomoljske-
ga pokreta. To je najvažnejši pojav v moder-
nem srbskem religioznem življenju. To re-
ligiozno gibanje je izšlo iz naroda samega
Spoved in obhajilo Bogomoljci visoko cenijo
Voditelji tega pokreta so navadni kmetje. —
O Bogomoljcih se pripovedujejo najbolj raz-
lične in zelo čudne stvari. Sv. Sinod je 1. 1923
odredil, da naj svečeniški napram temu giba-
nju zavzamejo stališče nevtralnosti ali še boljše
protektorata.V današnji srbski cerkvi je mnogo pro-
blemov in mnogo reform na dnevnem redu.
Pred narodno skupščino v Belgradu je sedaj
»Zakon o srbski Cerkvi«, s katerim pa ne so-
glašajo popolnoma srbski škofje.Srbska cerkev ni več državna cerkev, kol-
je bila to preje v kraljevini Srbiji in Crni gori.
Od zedinjenja srbske cerkve do danes se dela
za organizacijo srbske zedinjene cerkve.Nadejamo se lepših časov za srbsko pra-
voslavno cerkev, časov, o katerih so kot priča
ostale ruševine starih srbskih samostanov.Za krasno izvajanje je prejel govornik
obilo priznanja.

PREGLED VZHODNIH CERKVA.

(Pojasnilo k predavanju P. R. Janina.)

I. Cerkev bizantinskega obreda.

A. Pravoslavne cerkve:

I. Slovani (liturgični jezik: starosloven-
ski:

1. Ruski patrijarhat v Moskvi 110.000.000,
2. Srbski patrijarhat 5.602.227,
3. Bolgarska cerkev 4.200.000,
4. Poljska pravoslavna cerkev 2.800.000,
5. Estonska pravosl. cerkev 210.000,
6. Litvanska pravosl. cerkev 138.000,
7. Finska pravosl. cerkev 50.000,
8. Češka narodna cerkev 525.332,
9. Češka pravosl. cerkev 72.696.

II. Romuni: Patrijarhat v Bukarešti 11 mi-
lijonov 500.000.III. Grki: 1. Carigranski patrijarhat 2 mi-
lijona 800.000,

2. Grška cerkev 3.700.000,
3. Ciprski arhiepiskopat 250.000,
4. Ameriški arhiepiskopat 200.000,
5. Avstralski arhiepiskopat 7.500,
6. Kolonije 50.000.

IV. Melkiti (liturgični jezik grško-arabski):

1. Antiohijski patriarhat 150.000,
2. Jeruzalemski patriarhat 35.000,
3. Aleksandrijski patriarhat 110.000,
4. Sinajski arhiepiskopat 100,
5. Kolonije 15.000.

V. Georgijci: Katolikati 2.500.000.

VI. Albanci: Albanska cerkev 180.000.

Vseh pravoslavnih 44.595.855.

B. Katoliška cerkev bizantinskega obreda.

I. Grška cerkev v Carigradu in Grčiji 1.800.

I. Melkitiska cerkev v Antiohiji 165.000.

III. Italo-grška cerkev 82.000.

IV. Rusinska (ukrajinska) cerkev: v Galiciji 3.550.000,

na Češkem 552.638,

v Bukovini, Ogrski, Bosni 109.471,

v Ameriki 830.000,

V. Srbi 31.660.

VI. Bolgari 6.000.

VII. Romuni in v Ameriki 1.450.000.

VIII. Ogrska cerkev 25.000.

Vseh katoličanov 6.803.569,

vseh kristjanov bizantinskega obreda: 451.399.424.

2. Cerkev armenskega obreda (liturg. jezik: staroarmenski):

A. Gregorijanske cerkve 3.000.000,

B. Katoliška cerkev 105.000.

3. Cerkev sirskega obreda (liturg. jezik: staro sirijski):

A. Jakobitska cerkev v Antiohiji 80.000,

B. Katoliška cerkev v Antiohiji 45.000.

4. Cerkev kaldejskega obreda (liturg. jezik: kaldejski):

Kaldejci: A. Nestorijanska cerkev 80.000,

B. Katoliška cerkev 60.000;

Malabarenzi: A. Nestorijanska, Jakobitska cerkev 360.000,

B. Katoliška cerkev 447.488.

5. Cerkev maroniškega obreda (liturg. jezik: sirijski in arabski):

Patriarhat v Antiohiji 350.000.

6. Koptiški obred (liturg. jezik: koptiški in gezijski):

Kopti: A. Pravoslavna cerkev v Aleksandriji 750.000,

B. Katoliška cerkev v Aleksandriji 25.000.

Etiopi: A. Monofizitska cerkev 4.000.000,

B. Katoliška cerkev 20.000.

Celotni pregled:

1. bizantinski obred 151.399.424

2. armenski obred 3.105.000

3. sirskega obreda 125.000

4. kaldejskega obreda 947.488

5. maroniškega obreda 350.000

6. koptiškega obreda 4.795.000

Vse vzhodne cerkve 160.721.912

Od teh katoliških 7.855.976 (= 4,9%)

shizmatičnih 152.865.945 (= 95,1%).

Taki shodi so se vršili v Žalcu (26. aprila), v Slov. Gradcu (7. junija), v Ljubljani (21. junija) in v Celju (28. junija). Teh protestnih shodov so se udeležili zastopniki vseh strank in so bile soglasno sprejete predložene resolucije. V teh resolucijah se zahteva:

1. glede dohodnine: povišanje eksistenč. minima na 20.000 Din, sprememba lestvice za odmero dohodnine in kronske v dinarsko veljavo, kot podlaga za odmero dohodnine naj služi triletni prerez dohodkov, izdajanje plačilnih nalogov, ukinjenje plačila invalid. davka in komorskega davka od dohodnine!

2. glede hišne najmarine: ta davek naj se izenači s hišno najemninskim davkom v Srbiji, naj se ukine 30% doklade od deželnih doklad;

3. ukinjenje 2% davka za ročne delavce;

4. revizija zakona o taksah;

5. predpis davka v prvi polovici davčnega leta, in ne šele potem, ko je dohodek že porabljen;

6. milješe postopanje pri iztirjevanju davkov;

7. izenačenje davkov v celi državi.

Ti protestni shodi so glasno in jasno opominjati vladi, da naj preneha s pogubno davčno politiko, so klic obupani in plačila nezmožnih davkoplačevalcev v Sloveniji. Karakteristična je zadnja točka resolucije protestnega shoda v Ljubljani, ki se glasi:

»Pozivljamo vse poslance iz Slovenije, da odločno nastopijo v narodni skupščini in pri g. finančnem ministru, da se zgoraj navedena davčna bremena v Sloveniji, že v dvanajstih letih, ki so v razpravi za tekoče leto, odpravijo, oziroma ublaže. Če vlada noče uvideti našega položaja in zmanjšati naših bremen, zahtevamo, da noben poslanec iz Slovenije ne glasuje in ne podpiše dvanajstina, ki so sedaj v razpravi in podvzamejo vse korake v doseg naših zahtev. Apeliramo na narodno skupščino v celoti, da uvidi davčno preobremenitev Slovenije, ki ji grozi gospodarska propast.

Protestni shodi zoper davke se vrše tudi v bogati Vojvodini.

Kako vlada »štedi«.

Dne 25. maja je gospod. finančni minister poslal finančnemu odboru pismo, v katerem ga poziva k sodelovanju v cilju štedenja. V tem pismu je treba poudariti dve izjavi g. ministra: prva, da so davčna bremena dosegla vrhunec in da se ne more misliti na povišanje starih, od. uvedbo novih davkov, doklad itd. in druga, da se zelo težko pokrivajo i odobreni krediti. Pričakovali bi, da bo g. minister z ozirom na ti dve izjavi v predloženih dvanajstinah pričel z zmanjševanjem davčnih bremen in z zmanjševanjem drž. izdatkov, vidimo pa ravno nasprotno! Uvedel je spet dve novi bremen: povečal je ceno na sol, katero povečanje bo dalo 60 milijonov dinarjev novih dohodkov (5 Din letno na prebivalca) in z novim carinskim tarifom povišal uvozne carine. G. minister je ostal zvest svoji davčni politiki, ki obstoji v tem, da pridobiva večino državnih dohodkov državni blagajni potem posrednih davkov (neposredni davki znašajo le 1/10 vseh državnih dohodkov), ostal zvest metodi, da naj večino državnih izdatkov pokrivajo najširši sloji ljudstva, pokrivajo oni, ki žive v najbednejših razmerah in se bore za obstanek. Posledica teh povišanj bo naraščanje draginje, posledica bo, da bodo življenjski pogoji srednjega stanu, osebno pa delavskega stanu še težavnejši. Kakor se povečavajo bremena, ravnotako se povečavajo i krediti. Obsojati moramo povečanje kredita za dnevne poslancev od 3 milijonov, v dvanajstinah za mesec april-julij, na 14 milijonov dinarjev v sedanjih dvanajstinah in to v času, ko vlada trdi, da nima sred-

stov za uradnike, bedne penzioniste, invalid. itd., v času, ko se, kakor pozneje navajamj ne izplačujejo honorarji, prispevki itd., katere bi morala vlada po zakonu izplačevati, v času, ko vlada ne izpolnjuje danih obljub, z katere obstoji moralna obveza vlade, v času ko se n. pr. rudarjem v Velenju akordne postavke znižujejo za 30%. Povečujejo se pre tirano visoki krediti za vojaštvo, ki znašajo po proračunu 1956 milijonov dinarjev, da se ponovno dovoljuje za nabavo vojaške hrane 42 milijonov dinarjev, za nabavo oblek 4 milijone dinarjev in to v času, ko se dviga vrednost dinarja in bi bilo pričakovati, da bodo krediti dovoljeni po budžetu ne samo zato, da bi se izplačevali, nego bodo znatni zneski še preostali. Povečujejo se krediti za oboroženje, za izpolnitev orožarne v Kragujevcu; za te namene se odobrava preko 30 milijonov dinarjev, za potrebe ljudstva, za potrebe bednih slojev — nema para. Pretirano visoki dispozični fond ki znašajo po budžetu 146 milijonov dinarjev so se povišali v dvanajstinah za mesec april-julij in se povišujejo tudi v teh dvanajstinah. V prejšnjih dvanajstinah se je povišal dispozični fond ministr. predsednika za 1 milijon dinarjev, dispozični fond ministr. notranjih zadev za 1 mil. dinarjev, dispozični fond ministr. zunanjih zadev za 2,75 mil. dinarjev, budžetskih rezervnih kreditov za 20 mil. dinarjev. V sedanjih dvanajstinah se ponovno zvišuje dispozični fond ministr. predsednika za 1 mil. dinarjev, ministrstva notranjih zadev za 1 mil. dinarjev, ministrstva zunanjih zadev za 3.333 mil. dinarjev. V celem bo vlada potrošila do konca novembra brez kontrole parlamenta, brez odobrenja Glavne kontrole 176 milijonov dinarjev.

Leteči dolgovi.

Sedanji finančni minister se vedno hvali, da je prenehal z zadolževanjem pri Narodni banki in da vodi mnogo boljše finančno politiko kakor so jo vodili njegovi predniki. Resnica je, da on ne dela več dolgov pri Narodni banki, zato pa ne vrši izplačil, katere bi moral vršiti v smislu zakonov, zato dela dolgove, katere imenuje leteče dolgove doma in v inozemstvu. Koliko znašajo ti leteči dolgovi, ne ve nihče, niti sam finančni minister ne, ker se vsak trenutek pojavljajo novi dolgovi. Komaj se zamaši ena luknja, komaj se po mnogokratnem dreganju izplača kak star dolg, se pojavi že nov in tako gre naprej od meseca do meseca. G. finančni minister je poslal dne 13. maja vsem ministrstvom in vsem državnim ustanovam poziv, da mu predložijo sezname vseh dolgov; ali je dobil te sezname, koliko znašajo ti dolgovi, g. fin. minister ne pove. Dolžnost finančnega ministra bi bila perijodično, recimo vsako četrtletje predložiti finančnemu odboru seznam vseh še obstoječih dolgov, da bi se moglo kontrolirati, ali in v katerem znesku obstoje ti dolgovi. Za izplačilo starih dolgov služi v budžetu postavka pod označbo »Državne obveze iz prejšnjih let« v znesku 60 milijonov dinarjev, nadalje kredit v dvanajstinah za april-julij v znesku 50 mil. dinarjev in kredit v dvanajstinah za avgust-november v znesku 40 mil. dinarjev. Ti zneski so z ozirom na izjave prejšnjih finančnih in resornih ministrstev mnogo preniški, četudi sedanji minister trdi, da ni večjih dolgov, da le obstoje spori radi nekih nabavk ministrstva vojne in javnih zgradb.

Vlada noče izplačati uradništvu dolžne razlike.

V čem obstoje ti dolgovi, ki se cenijo na okroglo 1/4 milijarde dinarjev? V prvi vrsti v terjatvah raznih tovarn na Ogrskem, v Avstriji in na Češkem za popravljene lokomotive in vagoni, v terjatvah inozemstva, katerih izplačilo neprestano urgirajo zastopniki ome-

Pogubna gospodarska, oz. davčna politika vlade.

Posebno mišljenje Jugoslovanskega kluba.

Jugoslovanski klub je predložil narodni skupščini sledeče Posebno mišljenje:

Od sprejetja ustave do danes se je pri nas državno gospodarstvo vodilo večinoma na podlagi dvanajstin. Odobrili so se le trije redni proračuni, dočim traja gospodarstvo na podlagi dvanajstin nad 3 leta. Tak način finansiranja moramo najodločneje obsoditi, ker onemogoča uvaževanje stvarnih državnih potreb in ker oležka stvarno presojo državnih dohodkov. Osebito moramo obsojati, da se omejuje kontrolno pravo parlamenta s tem, da se parlament ne obvešča pravočasno in izčrpno o načelih finančne politike, o načelih davčne politike, zlasti ne o načelih valutne politike; parlamentu se onemogočuje kontrola budžeta s tem, da se ne predložijo kljub opetovanim zahtevam računski zaključki za pretekla proračunska leta, v prvi vrsti za leta po zedinjenju, to je za leta 1919 do 1924-25.

Valutna politika se vodi brez ozira na celokupno naše gospodarstvo, vodi se le iz vidika koristi za mali krog ljudi. Nestalnost valute, previsok kurz dinarja, ki nima notranje kupovne moči, ubija naše gospodarstvo, favorizira uvoz, a onemogoča izvoz. Posledice so: omejitve obratovanja domače industrije, ki povzroča brezposelnost, gospodarska kriza v trgovini in obrti, zadolževanje kmečkega stanu, ki ne more vnovčiti svojih glavnih pridelkov. Dokler se ne povzdigne notranja kupovna moč dinarja, pomenja narastek dinarja za najširše gospodarske kroge gospodarsko zlo; nam je potrebna stabilizacija dinarja in se mora valutna politika voditi v tem pravcu.

V davčni politiki noče vlada zapustiti že tolikokrat grajana smeri, noče pričeti z izenačenjem davčnih bremen v celi državi v smislu čl. 116 ustave. Ne le, da se preneha s staro, popolnoma pogrešeno davčno politiko, temveč se celo dosedanj sistem še poslabšuje v škodo prečanskih krajev. V dokaz nekaj števil:

Koliko plačuje Slovenija več nego more in mora?

V l. 1924-25 je plačala Slovenija na neposrednih davkih 114,2 milijonov dinarjev, akoravno je bilo po proračunu predpisano le 74 milijonov dinarjev, plačala je torej za 40,2 milijona dinarjev več kot se zahteva po proračunu, medtem ko je štirikrat večja Srbija s Črno goro plačala le 197,6 milijonov dinarjev, niti dvakrat toliko ko Slovenija, a samo za 8 milijonov dinarjev več kot določa proračun. Plačilo Slovenije je za 55 odstotkov prekoračilo proračunsko vsoto, dočim v primeri s Slovenijo nedovoljno plačilo Srbije presega proračun le za 5 odstotkov.

Takozvanečasne 500 odstotne in 30 odstotne doklade na zemljiški davek, oziroma ostale neposredne davke, je plačala Slovenija meseca marca 1925 4 milijone dinarjev, Srbija pa le 4,6 milijonov dinarjev, za mesec januar, februar, marec 1925 je plačala Slovenija 124, Srbija pa le 9,2 milijonov dinarjev.

Po proračunu za l. 1924-25 odpade na Slovenijo dohodnine z vsemi dokladi vred 33 milijonov dinarjev, predpisalo se je pa na podlagi izkaza delegacije ministrstva financ v Ljubljani 62,3 milijone dinarjev ali za 90 odstotkov več kot določa proračun.

Hišna najmarina je nezno breme za hišne posestnike, znaša v Srbiji 9,88, v drugih pokrajinah 26,52, v Sloveniji pa 41,60 odstotkov čiste najemnine! Bremena so nezno zaradi visokih avtonomnih doklad, ki znašajo v večini občin v Sloveniji okrog 500 odstotkov, v več kot 500 občinah pa celo od 500—1000 odstotkov.

Zahteve slovenskih gospodarskih krogov.

Neenaka, pretirana in za vse sloje v Sloveniji nezno davčna bremena so privedla gospodarske kroge do tega, da prirejajo protestne shode proti pretiranemu obdavčenju.

Dr. Joža Glonar:

Onstran šmarne gore.

»The Platanec«, 5. julija

Drugi tisočak! Tokrat pa »dobre mere in vage«, tako da se mi ni treba opravičevati pred uredništvom in upravo! Odmerjen celo tako obilno, da ne vem, kako bi ga potratil v osem okviru enega samega podlistka. Pa skusimo!

Za Münchensom hitno preko poldne bavarske visoke planote in se počasi dvigamo na švabske alpe. V vlaklu te presenetli opozorilo na tatove prtljage in obljuba nagrade 50 mark, če pomagaš katerega zalotiti, presenetli te izredna čistost oken, pri katerih moraš prej poskusiti s prstom, predno riskiraš, da si razbiješ nos; tako so prozorna. Sreča nas je združila s prijatelji družbo; pomenek vodi zgovoren inženjer Saksonec, ki je prebrodil mnogo sveta, tužer Rusijo, in ki pozna kraje, skozi katere se vozimo. Tako je v našem oddelku kmalu živahno; v sosednjem absolvirajo obilnatni potniški pomenek s formalno ceremonioznostjo in pusto dostojanstvenostjo, kakor kakki upravni svetniki kake banke ali kak ministrski svet kje na — zapadu. Pokrajina je rodovitna, mestoma sicer močvirna, povsodi pa vzorno oskrbovana.

Pri Ulmu vidim prvič Donavo! Posebno spreten nisem, toda zdi se mi, da bi z lahkoto pognal kamen preko nje. Za Ulmom gremo skozi dva tunela. »Oklopi nekdanje trdnjave, toda že davno neoprabne,« razlaga inženjer. Res! Na drugi strani teh okopov se pase čreda kakih sto ovac ali še več, prva, ki jo

na tej poti vidim. Počasi prihajamo v württembergški »Ländle«, pokrajino, ki s svojim sadnim drevjem močno spominja na Slov. gorice, samo da je sadno drevje tod skrbno negovano in ni med njim z mahom in limom porastlih starcev ali pokvek in invalidov. Tod se prideluje mnogo sadjčevca, ljudje so — kakor Gornjeavstrijci — znani po svojih trdih bučah. »Svako selo jedna varoš«

Plochingen! Srce se ti razveseli ob imenu in kraju — od sadjčevca preidemo k vinu; tukaj vidiš, odkar si zapustil Slovenijo, prve vinograde, skrbno obdelane in zgrajene na terasah, kakor v našem Primorju. Enako veselje te čaka onstran Vogezev šele v Epemayu, toda ta kraj je bolj znan, saj že ob imenu samem zamlaskaš z jezikom.

Stuttgart! Mesto s prekrasno lego, ki nas silno miče, miče tudi z drugim simbolom današnjega nemštva, s svojim »Deutsches Hause«, ki je enako faktor »Deutsches Museum« v Münchenu, simbol današnjega nemštva potisnjen na jug! Ne moremo se ustaviti, tudi v Karlsruhe ne, naš vlak in naše hrepenenje silni naprej.

Baden — Baden. Ob vlaklu, ki hiti z neverjetno brzino, kakor da poganja pričakovanje naših src in lakota naših oči, igrajo tennis. Samo nasmehujemo se — na Angleško gremo in tam bomo videli te igre dovolj. V Appenweieru predsedemo na stransko progo, ki nas počasi vleče proti francoski meji. Francoska carina — uljudna in natančna. Prvič nam done francoski glasovi na uho; težav ne bo, to čujemo in čutimo.

Strasbourg! Mesto s popolnoma franco-

skim licem, toda odgovori tega ali onega, celo vojaka, pa ti bo vedel odgovoriti po nemško. Po večini seveda v svojem narečju, ki ti pa ne dela težav; brez posebnega filološkega znanja ugašaš, kaj je »Zitung« ali pa »Schwinrippe mit Stürkrute«. Daleč na okoli se razteza nemška pokrajina. Vkljub cenenuemu življenju se v mestu ne počutiš dobro; zdi se ti, da leži nad njim nekak dušič oblak, v katerem se lomijo energije stoletij in iz katerega bo zdaj zdaj treščilo. Münster te pozdravlja s svojim vitkim, v nebo iztegnjenim kazalcem že od daleč, od blizu te naravnost prevzame. Po gumnejša prijatelja se vzpeta na stolp, toda na višini 106 metrov jima zmanjka poguma za zadnjih 36; meni je upadel že pred portalom. Temelj pod stolpom se je začel udajati, zidovje pokati; zato so zaplankali ves kor in delajo nov fundament. Silne podpornje in deske ti jemljejo pogled na okno nad portalom od znotraj; za njimi čuješ samo brnenje strojev, ki mešajo cement in vrtajo kamen. Vkljub temu prideš na zrak s pijanimi očmi.

Posebnost mesta so mačke; v največji ulici ti sedi v vratih trgovine in si ogleduje pasante in promet. Sicer pa je v Parizu prav tako in tudi tukaj v Londonu ni nič drugače. Sinoči je v obednici Strand Palace Hotela ob naši mizi legel prekrasni maček, se iztegnil po preprogi kakor utrujen kosec v travi, taktiral k godbi z repom in s svojimi žoltozelenimi očmi mežikal zdaj v bleščeče lustre, zdaj v nas sumljive tuje. Natakariče so se mu morale izogibati ali previdno stopati preko njega, dokler se mu ni zljubil vstati in si poiskati ležišče ob dugi mizi.

Za Strassbourgom prihajamo v vedno bolj žalostne kraje. Saverne nas spomni »Hoje na plavž« in militaristične nemške politike v Alzaciji, ki je v zvezi z nemško obliko tega imena — »Zabern«. Redka naselja, kar jih je, so pusta in neprijazna; človeka bi bilo strah stanovati v tej pokrajini, ki kaže enako lice vse do Pariza. Deloma je tega kriva suša, deloma ostanki vojne, ki se še vidijo; najzlastnejši so pač goli vrhovi dreves in ozgane. od granat ali od česa okleščene veje, ki kričijo v nebo svoj nemi, toda nič manj pretresljivi »Jacouse!« Toda tudi sicer se zdi, da tod ljudje niso veseli življenja. Kolikor je ob kaki hiši plot ali zidu, oklepa samo zelenjavo, samo golo življenjsko potrebo; osamele lilije so nizke in neobjljene, kakor da jih je v tej sosesčini naravnost strah! Cele lebe divjega maka ob progi razodevajo, da so med vojsko bila tod skladišča slame. Lunéville — Nancy — Bar le Duc — Châlons sur Marne itd. — koliko je ta zemlja popila krvi v stoletjih, ki jih pomnimo! Ali je pokrajina zato tako žalostna? Ali pa mori življenje in veselje do življenja industrijski dim, ki se vleče preko vse pokrajine?

Človeku naravnost odleže, ko ga Epemay in Château Thierry opomnita, da se bliža Pariz. Celo vlak sam puhiti. Na kolodvoru sprejme ljubezniv rojak tri »rodoljube« z deželec, zleze z njimi pod zemljo in jih pod Parizom in Seino privede v Quartier Latin.

Pariz! Kolikokrat sem sanjal o njem, toda tokrat je zame samo prehodna postaja, na kateri počijem za nadaljno pot. Prijatelja se s svojima dolgim nogama poženeta na Eiffela

enjenih držav. Nadalje dolguje država lastnim državljanom, osobito tvežkam, ki so izvršile kakve stavbe, gradile ceste in železnice, ki so dobavljale vojaštvu obleke, obutev, živež, krmilo itd., ki so dobavljale bolnicam zdravila, živila itd. G. minister je priznal, da dolguje ministrstvo prometa 292 mil. dinarjev, ministrstvo vojne 252 mil. dinarjev. Poleg teh večjih dolgov pa še obstoji cela vrsta raznih manjših dolgov in obveznosti, ki znašajo skupno precej milijonov znatno več, ko znašajo po trditvi ministra financ vsi leteči dolgovi. V prvi vrsti treba omeniti izplačila razlike uradnikom, za katero izplačilo se že dolgo bori in organizacija uradništva i narodni poslanci, ki pripadajo opoziciji. Ker je vlada omalovaževala to boj, ker se ni brigala za izplačilo te po zakonu uradništvu pripadajoče razlike, je uradništvu potom »Glavnega saveza državnih službenika« dne 10. junija 1925 poslalo vsem narodnim poslancem spomenico, v kateri ugotavlja, da je vlada v zmislu člana 249. uradniškega zakona dolžna izplačati to razliko, ki znaša približno 210 milijonov dinarjev. V tej spomenici se ugotavlja, da sta bila v dvanajstih mesecih oktobar-december 1923 in januar-marec 1924 odobrena 2 kredita po 200 milijonov dinarjev, v celem 400 milijonov dinarjev, da pa je vlada od teh kreditov dala uradništvu le 100 milijonov dinarjev, dočim je drugih 300 milijonov dinarjev porabila v druge svrhe. Vlepomembna je konstatacija te spomenice, da so častniki in uradniki konzularne stroke dobili vse, kar jim gre, izplačano, in da so gg. ministri sprejeli predume v taki višini, da so gotovo popolnoma izplačani. V svojem obupu izjavlja »glavni savez« kot glasnik vsega uradništva: Nadaljnje odlašanje izplačila bo dalo povod, da se poiščejo za doseg cilja boljša sredstva. Zalostno, ako mora uradništvu skoraj dve leti čakati na izplačilo tega, kar mu gre! A kaj pravi g. finančni minister? Prej je vedno trdil, da treba to vprašanje še proučiti, a v narodni skupščini dne 20. jun. je ob priliki predloga g. poslanca dr. Bazala izjavil, da se naj ta predlog odkaže finančnemu odboru. Finančni odbor nima prav nobenega posla z izplačilom, ki je po zakonu utemeljeno, edino finančni minister ima dolžnost, da preskrbi sredstva in likvidira to vprašanje, ki ni baš v čast ugledu naše države. To vprašanje je tembolj žalostno, če se pomisli, da je g. finančni minister na kongresu uradništva v Ljubljani dal izjaviti, da bo v najkrajšem času izvršil izplačilo razlike uradništvu. V seji finančnega odbora dne 27. junija je finančni minister šel celo tako daleč, da je proglasil to po zakonu utemeljeno zahtevo uradništva kot sporno.

Fin. minister dolguje cestnim odborom več milijonsko vsoto.

Cestna mreža v Sloveniji znaša 4190 km, uradno ugotovljeni stroški za vzdrževanje teh cest znašajo 18.5 milijonov dinarjev. Po zakonu bi morala prispevati država za vzdrževanje teh cest 12.2 milijona dinarjev, a dala je po proračunu za l. 1924/25 le 1.5 milijona dinarjev, dolguje torej še okrog 10 mil. dinarjev, razun tega pa še za l. 1922 in 1923 3.8 mil. dinarjev. Kljub temu, da plačujejo davkoplačevalci autonomne doklade od 400 do 600%, ni dovolj sredstev za vzdrževanje cest in mostov; ceste, ki so bile prej v dobrem stanju, propadajo, za ceste ob severni meji ni sredstev, ni sredstev za ceste, ki so v lanskem in letošnjem letu radi povodnji, vled hudournikov itd. močno trpele.

Dolguje nagrade veroučiteljem.

Po določbah zakona poučujejo verouk na šolah v Sloveniji duhovniki, kateri dobe zato malo, po zakonu določeno nagrado. Prosvetni oddelek v Ljubljani je predlagal za te nagrade 2.2 milijona dinarjev, a finančni mi-

nister je zmanjšal to nagrado na 1 mil. dinarjev, iz katerega kredita se pa še izplačujejo učiteljske ročnih del in učitelji na ekskurendnih šolah. Posledica reduciranja predlagane kredita je, da ni dobilo 365 duhovnikov nagrade za januar, februar, marec 1924, 560 za september do december 1924, 660 za januar do marec 1925.

Izplačila po zakonu določenih skromnih potnin pa niso dosegli veroučitelji od 1. julija 1923, torej za 2 leti.

Kako naj živi veroučitelj? Mogoče od draginjskih doklad, ki znašajo za katoliško duhovščino v Sloveniji — celih 3360 Din na mesec? Socialni čut veleva, da se čimprej odpravi nezaslišana krivica in izplača veroučiteljem nagrada ter povišajo draginjske doklade duhovščini, za katere sta se zavzela i zastopnika radikalne ter samostojne demokratske stranke v finančnem odboru.

Dolguje 200 milijonov invalidom.

Država dolguje znatne zneske, in sicer 200 milijonov dinarjev invalidom; vse prošnje in pritožbe so zaman, v ministrstvu socialne politike leži okrog dvestotisoč aktov nerešenih.

Ne izplačujejo se penzije upokojenim cestarjem, ne južnim železničarjem, ne briga se za obupen položaj kronske penzionistov, ne za vpkokojene rudarje in uslužbence tobačnih tovarn, provizionistov in miloščinarjev v raznih panogah državne uprave.

Kaj je z 20% boni?

Vlada je nadalje moralno obvezana, da izpolni obljube, dane svojim državljanom. Ob priliki markiranja kron se je odtegnilo 20% in je vlada dala za to odtegljaj bone z obljubo, da bo te bone realizirala. Dočim so prejšnji ministri v svrhu izplačila teh bonov stavljali v budžet gotove zneske — v budžet za l. 1922/23 25 milijonov dinarjev —, je sedanji minister kratkoma to kredit črtal in ne misli na izpolnitev vladne obljube. S takim postopanjem se ubija zaupanje do vlade in ustvarja razpoloženje ljudstva, ki ne bo v prilogo države.

Vlada neče pomagati posejilnicam.

Ob priliki razprave o konvenciji z Avstrijo smo opozorili vlado na težke posledice, ki ogrožajo obstoj kreditnih zadrug in pupilarnih občekoristnih hranilnic v Sloveniji, ki so bile pred vojno primorane nalagati svoj odvečen denar v Gradcu, na Dunaju itd.; vsled določbe konvencije, da izplača Avstrija za 100 predvojnih zlatih kron le 8 dinarjev, zgube le-te 7/8 svojega naloženega denarja. Ob tej priliki je dal v imenu vlade g. minister zunanjih zadev dr. Niščić izjavo, da bo vlada tem denarnim zavodom dala podporo. Minulo je več ko dve leti, a vlada se prav nič ne briga za slovesno v narodni skupščini dano obljubo. Kaj je posledica tega? Vlagatelji skušajo sodnijskim potom od teh nesrečnih zavodov doseči izplačilo vlog, mnogi teh zavodov se bore za obstanek, posejilnica na Velki, tik ob avstrijski meji pri Čmureku, je prišla v konkurz, ker ne more izpolniti svojih obvez. Pribiti treba, da je naša vlada s konvencijo znatno pripomogla k sanaciji Avstrije, da pa je upropastila naše denarne zavode in to baš kreditne zadruge ob — meji Avstrije.

Ne pomaga prizadetim po elementarnih nezgodah.

Vsaka država priskoči na pomoč državljanom, ki so po elementarnih nezgodah, zlasti toči in povodnji, težko oškodovani. Davidovičeva vlada je v kratki dobi svojega obstanka dovolila primerne podpore za v letu 1924 po toči poškodovane kmete, je v to svrhu preskrbela i potrebne kredite, a po njenem padcu se sedanja vlada ni brigala, da bi izpolnila obveze prejšnje vlade.

V Dovru nam Angleži ne pregledajo samo potnih listov in priljage, ampak preiščejo tudi srca in obisti. Kam potujemo? Po kaj? Čemu? Kako dolgo bomo tam? Kje bomo stanovali? Ai limamo dovolj denarja? Toda niti meni, ki sem z brki in brado v angleških obeh pravi tip ruskega komunista in nevarnega petrolerja, se ne zgodi nič hudega; vsa mučna operacija se izvrši s presenetljivo preciznostjo in brzino. Zato pa nas oškodujejo z brzovlakom, ki nas v tretjem razredu začudi z mehкими blazinami in nas v eni sapi potegne teh več ko 100 km do Londona.

Victoria Station! V strahu in skrbeh iztezamo vratove in napanjamo oči! Hvalabogu! Tam je! Naš britanski prijatelj nas čaka, uboge ovčice, da se kje ne zgubimo. In ž njim je celo njegova ljubezniva sestra; po prvih besedah ti je odkrito žal, ko izveš, da se bo čez tri ure odpeljala na počitnice v Normandijo. Avtomobil nas potegne preko polovice Londona v zavetje ki nam ga je naklonila alma mater Londinensis v svojem prijaznem Collegeu. Tam se naselim v dijaški sobici, ki je prazna, ker je nje dosedanji lastnik na počitnicah, in sem po dolgem, dolgem času brez vseh skrbi. Poleg vsega drugega sta zame pripravljena celo avtomobil in šofer, ki je moj hišni gospodar in tolmač, pred vsem pa moj dragi prijatelj. In če bom vsega sit in presit, lahko sedem na vrtu pod šumeče platane ali pa se zlekнем v travi, kakor pred davnimi časi nekda doma v Slovenskih goricah.

Dušica, kaj hočeš še več?

Štedenje na škodo nujnih potreb prebivalstva.

G. finančni minister je podal svoj ekspozice, kateri je bil, kakor običajno, zelo optimističen in se je odlikoval po tem, da kakor običajno ni dal pojasnil o najvažnejših finančnih vprašanjih, ni točno označil vseh letučih dolgov. Ako bi bilo finančno stanje res tako ugodno, kakor trdi minister v svojem ekspozice, potem bi bilo brezpomembno pismo od 25. maja, v katerem finančni minister tako odločno poziva k — štedenju. V ekspoziceju se g. finančni minister hvali, da se mu je posrečilo doseči zmanjšanje budžeta za l. 1925/26 za 219 milijonov dinarjev. Gotovo je hvalevredno vsako zmanjšanje budžeta, ako je realno, ako se tiče kreditov, ki so pretirano visoki ali pa nepotrebni. Če pa si ogledamo ta zmanjšanja, vidimo, da se zmanjšujejo krediti, ki so namenjeni za občekoristne svrhe, kakor za podpore siromašnim občinam za zgradbo šol, za ozdravljenje invalidov, za avtonomne telefonske centrale v Ljubljani in Mariboru, za zatiranje kužnih bolezni, za regulacijo voda, za osiguranje od povodnji itd.; bati se je, da zmanjšani krediti ne bodo zadostovali, da bodo potrebni naknadni krediti in da ta zmanjševanja niso trajne vrednosti.

Zvišanje izdatkov je nepokrito. — Nesocialni davek na ročne delavce.

Najvažnejše vprašanje pri budžetu, kakor tudi pri zvišanih dvanajstinah, je vprašanje pokritja povišanih izdatkov. Kakor pri dvanajstinah za april-julij nam tudi sedaj g. finančni minister ni navedel točnega pokritja za povišane izdatke. Vsa za pokritje navedena sredstva, kakor »uštede«, »viškovi prihoda« in nova bremena (povišan invalidski davek, komorska doklada, 2% davek za ročne delavce, povišanje cene soli, povišane uvozne carine) niso v stanu pokriti 1.600 milijonov dinarjev, za katero vsoto presegajo dvanajstine proračun. Omeniti treba povrh, da so pod imenom »uštede«, »viškovi prihoda« označena sredstva za pokritje zelo problematične narave in da od njih ni pričakovati trajnih rezultatov. Kar se tiče novih, oziroma povišanih davkov, ni treba pričakovati znatnega finančnega efekta in je jasno, da v predloženih dvanajstinah ni pokritja za približno 1000 milijonov dinarjev. Še enkrat moramo pri tej priliki označiti naše stališče napram skrajno nesocialnemu 2% davku za ročne delavce, ki je na novo uveden v čl. 56. dvanajstin za mesec april-julij. Ta član je kratak, ne pove prav za prav nič, temveč so, kakor je pri nas navada, vse podrobne določbe prepučene samovolji ministra, ki je v obliki »Uputstva za razrez i naplatu porea od 12. maja« izdal občiren zakon, kateri vsebuje odredbe, ki ne odgovarjajo besedilu čl. 56. dvanajstin. V tem navodilu se ugotavlja med drugim, da so temu davku podvrženi vsi kmečki dninarji, hlapani, služkinje, celo obrtni učenci, torej delavne moči, ki nimajo stalnega zaslužka, oziroma tako neznatne zaslužke, da jedva žive. Ugotavlja se nadalje, da morajo vsi navedeni novi davčni obvezanci, ki do sedaj niso plačevali nobenih davkov, poleg 2% davka plačevati invalidski davek, komorsko doklado, 30% izredno državno doklado in povrh še visoke samoupravne doklade (občinske in pa okraj). Ta davek bo z ozirom na visoke samoupravne doklade v Sloveniji znašal sedem do 10 odstotkov zaslužka teh ročnih delavcev. Opravičena je bojazan, da bodo ta davek, kakor davek na vojne dobičke in davek na poslovni promet, skoraj izključno plačevali prečani, osobito Slovenija, ker v drugih pokrajinah davčna administracija — ni na mestu. Pri odmeri davka se upošteva ne samo zaslužek v denarju, temveč tudi dajatve v naravi (hrana stanovanje, obleka), a v »uputstvu« ni navodil, kako naj zaračunavajo davčne oblasti te dajatve. Vsak davek uvažeje gospodarsko najšibkejšo in določa nek eksistenčni minimum; v »uputstvu« pogrešamo tozadevne odredbe, kakor tudi odredbe o delavcih, ki niso stalno zaposleni, ki le tu in tam pridejo do dela. Po zakonu so izvzeti delavci, ki sprejemajo zaslužek od države, a mi vidimo, da se kljub temu predpisuje n. pr. rudarjem v drž. rudniku Velenje ta davek. Kljub spomenicam rudarskih podjetij, kljub spomenicam delavskih organizacij, kljub obljubi v generalni direkciji neposrednih davkov, da se bo to vprašanje rešilo, ostane le-to v »uputstvu« — nerešeno. Mišljenje vseh socialno čutečih ljudi je, da treba ta nesocialni davek ukiniti, osobito radi tega, ker so vsled splošne gospodarske krize razmere delavstva obupne, ker radi omejitve obrata delavci ne delajo vse delavne dni in ker se jim celo zmanjšuje dosedanji zaslužek.

Predlogi Jugoslovanskega kluba.

Ob priliki specialne razprave smo stavili celo vrsto predlogov in sicer smo predlagali: da se izplača po zakonu določena podpora cestnim odborom in okr. zastopom v Sloveniji za vzdrževanje cest; da se izplača dolžna nagrada in potnina veroučiteljem v Sloveniji; da se izplača dolžna razlika uradništvu; da se izplačajo dolžne penzije cestarjem, uslužbenecem južne železnice, bivšim notarjem v Prekmurju; da se zboljšajo penzije rudarjem in tobačnim delavcem, provizionistom in miloščinarjem; da se kronske penzije prevedejo v dinarske;

da se izplača obljubljena državna podpora posejilnicam, bivšim članom Verbanda v Gradcu;

da se poveča kredit za podporo v slučaju elementarnih nezgod;

da se poveča kredit za regulacijo hudournikov;

da se zmanjša dohodnina, oziroma olajša plačilo, da se ukinejo vsi novi, oziroma zvišani davki, osobito 2% davek za ročne delavce.

da se izenači hišna najmarina v celi državi in ukine 30% pribitek na hišno najmarino in na deželne doklade;

da se izvrši revizija takšnega zakona;

da se zopet upeljejo plačilni nalogi za vse vrste davkov, kakor obstoje v Hrvatski in Slavoniji;

da se v interesu kmetskega stanu ukinejo izvozne carine, ki onemogočajo vnošenje kmet. pridelkov.

Zahtevali smo zvišanje draginjskih doklad za duhovščino.

Predlagali smo v pokritje teh novih izdatkov, katerih ni v dvanajstinah:

znatno zmanjšanje povišanih kreditov za dnevnice poslancev in stroške narodne skupščine;

zmanjšanje kreditov za oboroževanje, izpopolnitev orožarne v Kragujevcu ter drugih vojaških kreditov;

zmanjšanje pretirano visokih dispozičnih fondov, zmanjšanje selilnih stroškov vsled premeščanja režimu neljubih uradnikov, zmanjšanje nepotrebnih stroškov za penzioniranje sponosnega uradništva, ki se izvrši iz politično-strankarskih nagibov.

Kaj pa je storila vlada?

Vlada se za večino teh naših predlogov ni zmenila, vlada mirno trpi, da se je z naknadnimi krediti budžet povečal za 1.300 milijonov dinarjev, v dvanajstinah za april-julij za 600 milijonov dinarjev, v dvanajstinah za avgust-november za 500 milijonov dinarjev, v celem za 2.400 milijonov dinarjev, a od teh povečanih kreditov ne odpade niti para na Slovenijo za izplačilo dolžnih kreditov in izpolnitev državnih obvez, na kak novi kredit za Slovenijo niti ne smemo misliti.

Naš budžet, ki bo s povečanimi krediti v dvanajstinah znašal nad 12 milijard dinarjev ali izraženo v zlatih dinarjih, nad 1 milijardo zlatih dinarjev, je z ozirom na naše gospodarske razmere in na plačilno zmoglost našega prebivalstva mnogo prevelik. Na enega prebivalca pride 75 zlatih dinarjev, dočim je v predvojni Srbiji prišlo na prebivalca 30 zlatih dinarjev, a v drugih državah pride 35 do 50 zlatih dinarjev. Z ozirom na to dejstvo, z ozirom na zvišano vrednost dinarja — v zadnjih 2 in pol letih je vrednost povišana za 60% —, z ozirom na preobremenitev najširših slojev ljudstva, osobito z ozirom na nujno potrebo, da se začne z zmanjševanjem neznosne draginje — je skrajni čas, da se reducira budžet od 12 milijard na 9 milijard dinarjev in v bodoče leto za letom zmanjšuje, a ne povišuje budžet.

Finančni minister zatrjuje, da bo v najkrajšem času izenačil neposredne davke v naši državi in da bo do konca tega meseca gotov nov zakon o neposrednih davkih. Izdeluje se že 4. načrt zakona o neposrednih davkih, neštetokrat smo slišali iste izjave, a ostalo je vse po starem — za izenačenje davkov ne zadostuje samo enoten zakon, temveč treba ustvariti vse predpogoje za pravilen predpis in točno plačilo davkov in to je ustvarjenje katastra za celo državo in uvedbo dobre, enotne davčne administracije.

Z ozirom na vse navedene razloge izjavljamo da bomo glasovali proti predloženim dvanajstinah.

Za izvestilca določamo g. Ml. Pušenjaka. Belgrad, 2. julija 1925.

Dr. Fr. Kulovec, Vlad. Pušenjak.

Kolesa J. Gorec kupite najbolje in najceneje pri tvrdki polača »Ljubljanske kreditne banke« in Gospodarskega društva cesta 14. Vsi DELI, OPREMA in PNEVMATIKA na zalogi!

Dijaški vestnik.

Vsem onim, ki so se prijavili za tečaj v Stični. Tečaj se vrši od 9. do 13. avgusta. V nedeljo 9. avgusta se odpeljemo vsi tisti, ki gremo preko Ljubljane, z vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 13.20 in pridemo v Stično ob 15. To popoldne bo prvi referat. Naslednje dni bosta po 2 predavanja dopoldne in po 1 pop. Poleg tega pa še vsak dan po 1 liturgično predavanje, ki ga bodo imeli čestiti očetje Cistercijski v Stičenski samostani. Natančen dnevni red dobi vsak udeleženec ob tečaju. Polovična vožnja je dovoljena za posameznike do Ljubljane in nazaj. Iz Ljubljane se vozimo za četrtinsko ceno, ker nas bo veliko. Tudi se lahko že do Ljubljane vozite za četrtinsko ceno, če potujete vsaj 3 skupno. Prehrana bo stala dnevno 12 Din. Po možnosti se bo ubožnejšim tovarišem nekaj znižalo. — Pridite na tečaj z glasbenimi instrumenti. — Tudi je primerno, da ima vsak s seboj pelerino ali kaj podobnega. Prenočevali bomo na senu. Oni tovariši srednjeoloci, ki se doslej še niso prijavili za tečaj v Stični radi navodil SSS, se lahko še prijavijo do 25. julija na naslov: Akademsko zveza, Ljubljana, Miklošičeva c. 5

Okoli sestave nove vlade.

Belgrad, 14. julija. (Izv.) Glede sestave nove vlade se danes ni ničesar spremenilo in se tudi ne bo, dokler se kralj ne vrne z Blede. Kakor čujemo iz vladnih krogov, bo kralj prispel v Belgrad že jutri. (Kakor poročamo na drugem mestu, je kralj snoči ob 8. odpotoval iz Ljubljane v Belgrad. Op. ur.) Ni še gotovo, ali se bo takoj sestavila in zaprisegla nova vlada, ko pada stara demisija, ali pa se bo še preje pričelo konzultiranje vodilnih politikov. Tudi če bi ne bilo konzultiranja, se dvomi, da li bi mogla nova vlada biti takoj potrjena, ker se v radikalnih krogih uporno

trdi, da bo treba nekaterih sprememb. Tako se govori, da je dr. Stojadinovičev stališče omajano in da je zelo dvomljivo, če ga bo nova vlada sprejela v kabinet. Po parlamentarnih običajih bi se morala nova vlada predstaviti parlamentu s posebno deklaracijo. Glede tega smo zvedeli iz radikalnih krogov, da še niso popolnoma odločeni. Vlada bi pred počitnicami dala deklaracijo, ako jo sploh sestavi, sprejela dvanajstine, tiskovni zakon in zakon o Pantheonu. Ko bi se to delo končalo, bi se zbornica odgodila do 20. oktobra.

Glasovanje o Radičevi politiki v parlamentarnem klubu.

53 POSLANCEV ZA — 6 PROTI.

Belgrad, 14. julija. (Izv.) Med radičevci in zajedničarji je prišlo danes da definitivnega razčiščenja. Danes se je vršila seja kluba HSS, na kateri je Pavle Radić nastopil tako brutalno in s takimi diktatorskimi gestami, kakoršnih se ni mogoče zamisliti. Sploh se smatra, da poslanci ne smejo zvedeti o tem, kar dela, ampak, da se morajo slepo pokoravati in mu slediti na nelojalnih potih.

O tej seji so izdali zajedničarji sledeče poročilo:

Seja je prisostvovalo 50 poslancev. Predsednik Pavle Radić jo je otvoril z govorom, v katerem ni nič povedal o rezultatih pogajanj za sporazum, niti o sestavi nove vlade, temveč je takoj postavil vprašanje razčiščenja odnošajev v klubu in to radi tega, češ da je nekaj poslancev, ki niso zadovoljni s politiko, osnovano na njegovi izjavi 29. marca t. l. V tej smeri je posebno naglašal protest dr. Trumbića in dr. Lorkovića. Potem je čital nekatere odstavke iz pisma Stjepana Radića, v katerih se govori o njegovih razgovorih v nedeljo pop. s Trumbićem, ki mu je izjavil, da se ne more angažirati za politiko, ki temelji na vidovdanski ustavi brez zahteve revizije ustave. Nato je izjavil Pavle Radić, da gre za zaupanje Stjepanu Radiću in za politiko, ki jo vodi Stjepan Radić po Pavlu Radiću na temelju izjave 27. marca t. l. Dr. Trumbić je zahteval besedo, da odgovori na opombo, in je zahteval, da se klubu predloži rezultat pogajanj z radikalnim klubom in da se o tem razpravlja. Pavle Radić pa je izjavil, da sploh ne da besede in da ne dopušča nobene razprave, temveč, da se mora takoj glasovati o zaupanju Stjepanu Radiću in o politiki, ki jo vodi.

Dr. Trumbić je energično protestiral proti takemu postopanju. Enako je zahteval besedo dr. Lorković, toda predsednik mu je ni hotel dati. To postopanje klubovega

predsednika je izzvalo ogorčenje in medsebojne razprave, med katerimi se je izvršilo poimensko glasovanje o vprašanju zaupanja Stjepanu Radiću in njegovi sedanjosti politiki. Nekateri člani kluba so protestirali proti takemu postavljanju vprašanj.

Za predlog je glasovalo 53 poslancev. Proti predlogu so glasovali dr. Bazala, Lorković, Trumbić, Žanić in Mate Jagatić in izjavili pri glasovanju, da so proti politiki, osnovani na vidovdanski ustavi, in brez revizije ustave. Čim je bilo glasovanje končano, je predsednik pozval vse tiste ki so glasovali proti, da se takoj odstranijo iz kluba. Dr. Lorković je vprašal, ali pomeni to izključitev, nakar ni dobil jasnega odgovora. Dr. Trumbić je naglasil, da so oni, ki so glasovali proti, ostali verni politiki, za katero se je hrvatski narod izrekel pri volitvah. Nato je šest poslancev zapustilo klubove prostore. Kakor se čuje, se bodo zajedničarjem pridružili tudi še nekateri drugi Radičevi poslanci. Dosedaj se je pridružil Jagatić, ugleden član Radičevega kluba, ki ne odobrava sedanje politike in, kakor se govori, se jim bo pridružilo še več poslancev, med njimi Stjepan Uroić, Ivo Trajanović, Miklavžić in Ivo Lorković. Misli se, da se bo pozneje še več tistih poslancev, ki so glasovali za zaupanje, izjavilo proti politiki Pavla Radića.

Belgrad, 14. julija. (Izv.) Izključeni zajedničarji bodo za prihodnje dni sklicali vodstvo stranke, kateremu bodo poročali o zadnjih dogodkih ter si zasnovali smernice za bodoče delo. Ničče od izključenih ne misli odložiti mandata, ker se niso izneverili programu, kakor večina poslancev hrvatskega kluba. Ostali so verni obljubam, ki so jih dali svojim volivcem in bodo to politiko nadaljevali.

Radikalni klub za koalicijo z radičevci.

114 POSLANCEV ZA — SAMO 1 PROTI.

Belgrad, 14. julija. (Izv.) Radikalni klub je imel popoldne in popoldne seja, na kateri je razpravljalo o vprašanju koalicije z radičevci. Seja je otvoril predsednik Živković. Obvestil je klub o Pašičevem mišljenju, nato pa je obvestil poslance o poteku pogajanj. Tekom seja so se vsi poslanci izjavili za koalicijo z radičevci in proti samostojnim demokratom. Samo poslanec Dragović je bil mnenja, da bi bilo potrebno ohraniti samostojne demokrate v vladi. Številni govorniki so iz-

razili svoje mnenje in zvečer ob 8. je bila seja zaključena. Pri glasovanju ali se sprejmejo radičevci v vlado pod pogoji, ki so v protokolih, je glasovalo 115 poslancev in sicer 114 za, eden proti. Proti je glasoval dalmatinski poslanec Marko Komenović.

Na ta način sta se oba kluba izreкла za sporazum in nobene ovire ni več, da ne bi mogli biti radičevci sprejeti v vlado. Za jutri se pričakuje ostavka vlade, nakar se pričakuje sestava nove vlade.

Debacle samostojne demokratske stranke.

Belgrad, 14. julija. (Izv.) Samostojni demokrati so se že popolnoma udali v svojo žalostno usodo. Danes vodijo samo sila veliko kampanjo za »morator v politiki, češ da je nemoralno, da so jih radikali tako zapustili, čeprav so lojalno izvrševali, za kar so se obvezali. V njihovih vrstah je veliko razočar-

anje. Številni njihovi pristaši trumoma stopajo v druge stranke in zapuščajajo svoje voditelje. Dasiravno posamezni voditelji samostojnih demokratov izjavljajo, da je njihova stranka kompaktna, še vedno krožijo vesti, da bo njihov klub ob prvi priliki razpadel.

Izjava poslancev Hrvatske zajednice.

Belgrad, 14. julija. (Izv.) Zajedničarji so danes izdali sledečo izjavo:

»Po dogodkih na današnji seji hrvatskega seljačkoga kluba smatramo za svojo dolžnost, da javnost obvestimo o sledečem:

»Na seji 23. decembra 1. 1924. je vodstvo Hrvatske zajednice sklenilo, da Hrvatska zajednica ne bo postavila za volitve 8. februarja lastnih kandidatnih list, temveč da bo z vsemi silami delovala in glasovala za HRSS kot zastopnico hrvatskega naroda. Tega sklepa se je hrvatska zajednica držala in z vsemi silami sodelovala v volivni borbi.

HRSS nas je pozvala, da pristanemo na skupno kandidaturu, čemur smo se s pooblastilom vodstva HZ tudi radi odzvali, smatrajoč, da s tem izvršujemo dolžnost napram hrvatskemu narodu. Radi smo sprejeli obveznost, da bomo v parlamentu delali kot narodni poslanci in se držali načel, ki jih je zastopala HRSS. Tako je šla HZ v volivno borbo skupno z HRSS, z isto politiko in kandidati, držoč enotno borbena fronto hrvatskega naroda. Na ta način je hrvatski narod izvojeval zmago in te volitve, katere so bile izpeljane z nenavadnim navdušenjem, so dale v težkih razmerah plebisitaren uspeh. Bili smo tudi izvoljeni in sicer Trumbić v Zagrebu in vara-

dinskem okraju in kot kandidat v volivnem okraju mesta Osijek. Dr. Polić kot nositelj liste v Varaždinu in vinkovškem okraju, Lorković v Splitu, Bazala v Gradiški, Žanić v Djakovem.

Ko je bila v začetku tekočega leta na Hrvatskem proglašena obznanja in vodstvo HRSS zaprto, ko je bilo hrvatsko ljudstvo izpostavljeno hišnim preiskavam, mučenjem, zaporom, batinam, zlostavljenjem vsake vrste, ko so se uradniki, profesorji, učitelji, državni službenici odpuščali in proganjali, tedaj je Hrvatska zajednica sprejela borbo in stala v prvi vrsti, ne boječ se posledic. Hrvatska zajednica je delovala nato, da se vzdržijo duhovi na višini in da vodi borbo na tleh zakonitosti in čuva enoto moralno fronto hrvatskega naroda.

Uspeh borbe je bil ogromen in izreden, kljub takim razmeram. Hrvatsko narodno zastopstvo je složno kot en človek šlo v parlament, da se tam bori proti krivici in za pravice hrvatskega naroda.

V parlamentu smo delali ob vsaki priliki, kamor nas je poklicala dolžnost in kolikor smo mogli, verni obljubam, ki smo jih dali svojemu narodu pri volitvah.

Ob priliki verifikacije smo pobijali zakonitost obznanja in postavljanje HRSS izven za-

kona in razveljavljanje hrvatskih mandatov. Odločno smo zavračali razliko, ki so jo nasprotniki s slabim namenom hoteli postaviti med hrvatske poslance, ki so pristaši HZ in onimi, ki so pristaši HRSS, in izjavljali svojo popolno solidarnost z njimi. Ko je 27. marca Pavle Radić v parlamentu govoril, se je izjavil za sprejetje temeljnih načel politike PP-vlade. To izjavo so sprejeli vladni člani in njena večina na znanje. Smatrali so, da je HRSS s tem zapustila vsa načela svoje politike in sprejela drugo novo politiko.

Izjava Pavla Radića, ki jo je dal kot predsednik HSS kluba in v njegovem imenu, se v tem klubu ni odobrila, kajti klub je zanj zvedel s presenečenjem šele v skupščini, ko je bila izrečena. Tega presenečenja nismo takoj v skupščini preudicirali, ker bi s tem preudicem bilo otežkočeno vprašanje verifikacije. Takoj nato so Lorković, Polić in Trumbić Pavlu Radiću izrazili svoje nezadovoljstvo in se zavarovali proti takemu nepooblaščenemu menjavanju temeljne politike hrvatskega naroda. Izjavili smo mu, da ne moremo sprejeti nove politike na temelju vidovdanske ustave brez revizije v hrvatskem smislu.

Dr. Lorković je šel še dalje. Pri razpravi o dvanajstinih je porabil prvo priliko, ki se je mudila za politično debato in naglasil, da hrvatski narod ne more odstopiti od zahteve po hrvatskem saboru in vlade v Zagrebu in od zahteve gospodarske in fin. samostojnosti Hrvatske in dosedanje svoje hrvatske federalistične politike.

Povodom omenjene deklaracije Pavla Radića so se takoj začeli razgovori med njimi in njegovimi prijatelji in posameznimi poslanci radikalnega kluba o cilju sporazuma med obema kluboma. V začetnem času so se ti razgovori spremenili v uradna pogajanja med poslanci radikalnega kluba na eni strani in dr. Nikićem, Pavlom Radićem ter Superincem na drugi strani. Kakor se čuje, so ta pogajanja končana s pozitivnimi rezultati. V komunikacijah, ki so bili izdani o teh pogajanjih, se navaja, da se vodijo ta pogajanja med NRS in HSS. HSS klub ni nikdar imenoval katerikoli delegatov, niti ni bil obveščen, na kakšnih temeljih in v kateri smeri se pogajanja vodijo. Izgleda, da ne gre za kak narodni sporazum med Srbi in Hrvati in za vprašanje ureditve države, ampak za parlamentaren arrangement za sestavo nove vlade.

Hrvatsko narodno zastopstvo je imelo 9. julija seja v Zagrebu. Namesto, da bi se bili poslanci obvestili o poteku pogajanj, kakor bi se moglo po vseh pravilih pričakovati, je pa Pavle Radić postavil vprašanje osebnega zaupanja napram njemu, ki vodi pogajanja z ra-

đikalnimi delegati. Vprašanje takega zaupanja smo smatrali za neumestno. Zahtevali smo, da Pavle Radić obvesti poslance o poteku pogajanj, pa se tej zahtevi ni hotel odzvati.

Na današnji seji HSS kluba je P. Radić kot predsednik po neutemeljenih in drznih osebnih napadih, ki sicer nimajo nobene zveze s političnimi vprašanji, o katerih se sedaj razpravlja, zahteval, da se brez razprave o zaupanju S. Radiću in politiki, ki jo sedaj vodi HSS po njem, glasuje, ne da bi prej dal nam ali komu drugemu besedo. Kljub naši ponovni zahtevi, da se o zaupanju ne more glasovati brez poznanja rezultata pogajanj, je P. Radić odklonil vsak odgovor in primoral klub v nasprotju z vsakim razumnim mišljenjem, pravilom in običajem in omejuju svobodo mišljenja narodnih poslancev, da glasuje o njegovem predlogu.

Mi za tak predlog nismo mogli glasovati. Mi smo narodni poslanci, ki po svojem razumu ocenjujemo razmere, sklepamo in nosimo odgovornost pred ljudstvom, ki nam je dalo zaupanje. Na predsednikovo zahtevo smo bili primorani se odstraniti.

S takim postopanjem predsednika P. Radića je oslabilen klub in se žalibog slabi enotna borbena fronta, katero po našem mnenju hrvatski narod danes najbolj potrebuje. Vidovdanska ustava pomeni politični, gospodarski, kulturni in prosvetni centralizem. Kakšen je rezultat tega centralističnega sistema vladnega dela, je vsakomur znano. Hrvatski narod je na treh volitvah javno in nedvoumno izjavil, da ne mara centralistične politike. Državne ureditve po vidovdanski ustavi ne smatramo niti za dobro niti za koristno, ne za sebe, kakor tudi ne za državno celoto. V skladu z razumevanjem, kakor ga je hrvatski narod izrazil v vseh svojih javnih manifestacijah, smatramo, da se mora vidovdanska ustava spremeniti. V sporazumu z zakonitim zastopniki Srbov, Hrvatov in Slovencev se mora najti nov ustaven temelj, na katerem se bo ta država lahko razvijala in napredovala in v njej hrvatski narod.

Nujna potreba je, da pride do bratskega sporazuma vseh državnih vprašanjih. Toda tak sporazum se ne sme zamenjati z navadnim arangementom med dvema kluboma, ki gre za tem, da se obdrži vidovdanska ustava in stanje, ustvarjeno z njo. O tem vsem bomo obvestili vodstvo HZ in počakali njegove odločitve.

Belgrad, 14. julija 1925.

Narodni poslanci dr. Bazala, dr. Lorković, dr. Polić, dr. Trumbić, dr. Žanić.

Seja bloka narodnega sporazuma.

Belgrad, 14. julija. (Izv.) Za danes popoldne je bila sklicana seja širšega odbora bloka narodnega sporazuma. Seja je prisostvovali vsi razen Pavla Radića. O tej seji je bil izdan sledeč komunikat:

»Popoldne ob 5. je bila sklicana seja širšega odbora bloka narodnega sporazuma radi informacij o novem političnem položaju. Čeprav je g. Pavle Radić bil povabljen ponovno in je pristal na to, da bo prišel, se do 6. ure zvečer ni javil.«

V vrstah bloka se misli, da je Pavle Radić zapustil blok. Zelo se obsoja, da ni imel toliko takta in olike, da bi se vsaj opravičil,

češ da ne more priti ali da noče priti. Da bi se zahvalil, da je blok ščitil radičevce v najbolj kritičnih časih, tega v bloku sploh ni nihče pričakoval, odkar to družbo bolje poznajo. Jutri se bodo predsedniki okrnjenega bloka sestali in dalje posvetovali o nadaljnjih korakih. Bržkone ne bodo ničesar končoveljavnega sklenili, dokler izključeni člani HSS kluba ne bodo dobili od svojih volivcev, ozir. organizacij navodil za svojo nadaljno zadržanje. Med tem bodo ostale stranke v bloku konzultirale svoje klube in vodstva, kak program in kakšne oblike naj dobe nove formacije.

SEMENSKA AJDA ZA PO TOČI POŠKODOVANE.

Belgrad, 14. julija. (Izv.) Kmetijsko ministertvo je danes obvestilo poslanca Zebota, da ima Kmetijska družba v Ljubljani na razpolago semenske ajde za tiste, katerim je toča pobila semenske pridelke. Domače ajde ima na razpolago 10.000 kg po 4.20 Din brutto-neto Ljubljana. Nadalje fine francoske ajde 5000 kg po 5.50 Din. Ker je za setev poslednji čas, naj občine naročijo potrebno ajdo pri Kmetijski družbi v Ljubljani. Fin. minister do sedaj še ni dal nobene podpore po toči poškodovanim. O tem bo razpravljal fin. odbor.

tiral agenta Herzoga in Breuerja, ki sta na sumu, da sta nakupovala blago s ponarejenim 500-dolarskim bankovcem. Priznala sta, da sta res prejela in spravila v promet nekaj takih bankovcev, ki so bili narejeni v Beču. Ponarejevalec teh bankovcev pa se po njunem zatrdilu nahaja na poti v Ameriko.

FRANCOSKI PRORAČUN.

Pariz, 14. julija. (Izv.) Po sprejetem proračunu bo dohodkov 33.150 milijonov frankov, izdatkov pa 33.137 milijonov, tako da bo prihrankov 13 milijonov frankov.

MUSSOLINI — KRALJEV GOST.

Rim, 14. julija. (Izv.) Kralj Vittorio Emanuele je pisal ministrskemu predsedniku Mussoliniju pismo, v katerem ga prosi, naj si privoščijo malo odpočitka in naj pride kot gost kraljeve rodbine v St. Rossore na daljši dopust.

ANGLIJA IN RUSIJA.

London, 14. julija. (Izv.) Ruski sovjetski veleposlanik Rakowski je imel razgovor z zunanjim ministrom Chamberlainom. O rezultatu tega razgovora se je izjavil napram časnikarjem zelo zadovoljnim.

ŠTRAJK V ANGLESKIH PREGOVNIKIH.

London, 14. julija. (Izv.) V pregovornikih v južnem Walesu je izbruhnil štrajk, na katerem je udeleženih okoli 20.000 delavcev. Povod štrajku je dalo trdo postopanje inženirjev z delavci. Upati pa je, da se bo stvar kmalu poravnala.

SILNA VROČINA V AMERIKI.

Newyork, 14. julija. (Izv.) Vzhodni del Združenih držav je zopet zajel val vročine, ki je trajal dva dneva. Čez 60 oseb je pomrlo od sončarice, 26 pa utonilo pri kopanju.

POVODENJ NA KOREJI.

Tokio, 14. julija. (Izv.) Silna povodenj na Koreji je napravila ogromno škodo. Mnogo oseb je utonilo.

Francosko-španska ofenziva v Maroku.

Pariz, 14. julija. (Izv.) V Tangeru so se danes pričela posvetovanja med francosko in špansko delegacijo glede skupnih vojnih operacij.

Pariz, 14. julija. (Izv.) Zadnje dni se je položaj na maroški fronti znatno zboljšal. Francoske čete so izvršile na več mestih uspešne napade in zadale sovražniku težke izgube.

KITAJSKA SE BO ZAČELA POGAJATI.

Peking, 14. julija. (Izv.) Odsek za zunanje zadeve je sklenil, naj se kitajska vlada začne pogajati z vsemi v poštev prihajajočimi velesilami.

NEMŠKI ZUNANJI MINISTER STRESEMANN OSTANE.

Berlin, 14. julija. (Izv.) Vest, da bo odstopil zunanji minister dr. Stresemann, ki ga napadajo nemški nacionalisti radi njegove politike v vprašanju garancijskega pakta, se z uradne strani odločno dementirajo.

PONAREJENI 500-DOLARSKI BANKOVCI.

Budimpešta, 14. julija. (Izv.) Tukajšnja policija je na zahtevo belgrajske policije are-

Prostava 25 letnice Slomškove zveze.

Proslava 25 letnice »Slomškove zveze« se je bila pričela že 9. julija s tem, da se je udeležilo večje število članov in članic »Slomškove zveze« I. obšnega zbora »Krščanske šole«, bratskega ji društva in se je nadaljevala isti dan večer na družabnem sestanku v restavracijskih prostorih »Uniona«. Že na večer smo videli, da bo drugi dan lepa udeležba tako od strani učiteljstva kakor od strani ostalega odličnega občinstva. Dne 10. julija 1925 se je udeležilo učiteljstvo sv. maše v frančiškanski cerkvi. P. katehet Modest je imel prav lep govor, v katerem nam je posebno poudarjal, da v naših vrstah ne more biti kompromisov; kajti samo dve poti sta v življenju: krščanska in antikrščanska. Značajni hodijo po prvi. »Slomškovi zvezci« je častital, ker ima v svoji sredi take značaje, ki ne poznajo v načelih kompromisov. Pri sveti maši je prav lepo pel ad hoc sestavljeni učiteljski pevski zbor.

Takoj po sv. maši se je napolnila dvorana akademskega doma do zadnjega kotička. Predsednik Štrukelj je uvodoma v kratkih besedah pojasnil postanek »Slomškove zveze« pred 25 leti. »Slomškova zveza je bila ustanovljena v približno enakih razmerah, kakoršne vladajo sedaj. Tedaj so se pehali za takozvano »naprednostjo«, zdaj pa gonijo »državotvornost«. In kakor sedaj, tako je bilo tudi takrat učiteljstvo po ogromni večini v nam nasprotnem taboru. Zaslombe v ljudstvu pa ni imelo, kakor je še danes nima. In dotlej že enotno stanovsko učiteljsko organizacijo je postavilo v službo tedanji liberalni stranki, a tovariše, ki so bili sledili povabilu gospoda škofa in se udeležili duhovnih vaj, so na prav nečasten način izključili iz organizacije. S tem pa so seveda na najjasnejši način dokumentirali, da so stanovsko organizacijo ponižali za filijalko tedanje politične stranke, da so zavrgli prvotni nje namen. Značajnim tovarišem in tovarišicam ni preostajalo nič drugega kakor to, da so se ob priliki, ko so Slovenci praznovali 100 letnico rojstva velikega Slomška, združili in ustanovili novo učiteljsko društvo s krščanskim in stanovskim programom. Za geslo so si izbrali reklo: veri, vzgoji, pokuku! Nato se je predsednik spominjal vseh onih tovarišev, ki jih je Bog ohranil še pri življenju ter je vsakega, ki je bil navzoč, srčno pozdravljal, naštevajoč njegove vrline in zasluge na različnih poljih narodnega dela, a zborovalci so vsakega posameznika, ki že 25 let vztraja v »Slomškovi zvezi«, burno pozdravljali. Tudi so bili navzočni 25 letni člani na prav prirčen način dekorirani z lepimi šopki. Kot prvega predsednika se je predsednik spominjal tovariša Jakliča, dalje odbornika Josipa Novaka, Janka Bajca, Fr. Tomažiča, Pavle Krušičeve, Antonije Stupce, Rudolfa Vižintina. Kot prvega odbornika iz duhovskih vrst kateheta Fr. Oswalda. Od prvih članov in članic: Julija Slapšaka, Apolonije Faturjeve, Marije Stupčeve, Karola Simona, ravnateljice Zemmetove, Rez. Kovarčičeve, Minke Odaskove, Terez. Škuljeve, M. Wohinčeve, Pavle Schubertove, ge. Babnik-Rajerjeve, M. Tomčeve, M. Detelove, Kratner Minke, Janka Nep. Jegliča; iz duhovskih vrst je najprej pozdravil prevzvišenega gospoda škofa dr. A. B. Jegliča, ki so mu zborovalci prirejali frenetične ovacije; od še živih ustanovnikov poleg prevzvišenega gospoda knezoškofa še dr. Josipa Lesarja, stolnega kanonika, čigar lepo pozdravno pismo je predsednik tudi prebral, dalje čast. kanonika in dekana Lavrenčič Ivana iz Kamnika, prof. dr. Perneta, čast. p. lazarista Birka; od častnih članov se je spominjal provizoričnega škofa Jegliča, dr. Lesarja, dr. Šusteršiča. Kot zelo zaslužna za »Slomškovo zvezo« je pozdravil navzoča gg. duhov. svetnika A. Čadeža in stol. dekana in častnega kanonika Ingn. Nadraha. Izmed še živih gospodov profesorjev, ki so se za ustanovitev »Slomškove zveze« zanimali in delali, je navedel Bogumila Remca in Evgena Jarca. Od že umrlih prvih odbornikov je navedel: Jerneja Čenčiča, Holzinger pl. Weidlich, čast. kanonika Ant. Kržiča in dr. Grudna, dalje se je spominjal vseh umrlih ustanovnikov, kakor: dr. Gruden, msgr. Zupančič, prošt Sajovic, dekan Schweiger, župnikov Königa in Trpina; od že umrlih častnih članov: kan. Kržiča, dr. Ev. Lampeta, dr. Grudna; izmed mnogih umrlih prijateljev »Slomškove zveze« se je predsednik spominjal: prof. Izidorja Modica, dr. E. Kreka, dr. K. Vrstovška, dr. Medveda; izmed odličnejših voditeljev je navedel: M. Ranta, Iv. Vogelnika, N. Stanonika, Jos. Levičnika, Štef. Primožiča, Josipa Bregar, Fr. Fabnica; iz vrst tovarišic: Amalije Tomčeve, Berthold Kristine, M. Vidrove, Anjele Rotlove, Julije Jakličeve; pozabil tudi ni spominjati se na velikega našega češkega tovariša Kadlička. Zborovalci so v spomin in počaščenje vseh teh in še drugih vstali ter zaklicali: Slava jim! Spomnil se je končno tudi onih tovarišic, ki so zapustile svetne učiteljske vrste ter odšle v samostan, da v njih nadaljujejo nemotene po svetnem hrupu vzvišeni učiteljski poklic. Nato je pozdravil vse za-

stopnike različnih stanov in organizacij, ki se prihiteli k proslavi 25 letnice »Slomškove zveze«. Tako: dr. K. Capudra kot zastopnika »Orlovstvac«, dr. J. Mohoriča kot zastopnika »Prosvetne zveze«, gdč. Cilko Krekovo kot zastopnico »Slov. kršč. ženske zveze«, ravnateljca Jegliča kot zastopnika »Županske zveze«, g. ministra na razp. Gostinčarja, kot zastopnika »Jugoslov. strokovne zveze«, g. kanonika Stroja kot zastopnika Društva rodod. pomočnikov, prof. Dolenca kot zastopn. prof. odseka starešinstva, prof. Bajuka kot zastopn. »Pevske zveze«, gosp. duh. svetnika A. Čadeža kot zastopnika »Katol. tisk. društva«, gosp. Duš. Serneca kot zastopnika »Jugoslov. klubac«, gosp. prof. Prijateljca kot zastopnika štaj. društva »Prerod« in končno dve častiti sestri iz Celja ter vse, zlasti mlajše tovariše in tovarišice.

Navedel je tudi pismene pozdrave, ki so jih poslali nastopni tovariši in tovarišice: Karel Simon, Silvester Franc, Slavko Černigoj, Anica Ojstriševa, Merala Poldi, Marija Stupca, Ela Čampa, p. Kopatín, Anton Lomšek. Temu so sledili pozdravni govori. (Dalje sledi.)

Za slovensko višjo pedagoško šolo v Ljubljani.

Vprašanje narodnega poslanca Antona Sušnika na gospoda ministra prosvete Svetozara Pribečevića.

Z reformo osnovnega in meščanskega šolstva je tesno vezana tudi reforma učiteljske izobrazbe. Brez slednje si ni mogoče misliti uspešne reforme vzgoje in izobrazbe v šoli in izven šole. Višjo izobrazbo učiteljstvu nudijo višje pedagoške šole. Za Slovenca obstoji sedaj višja pedagoška šola v Zagrebu. Toda to šolo more obiskovati le omejeno število učiteljev iz Slovenije, tako da je veliki večini slovenskega učiteljstva onemogočen dostop na višjo pedagoško šolo. Vrh tega pa se na ti šoli v Zagrebu ne poučuje slovenščina, tako da absolutni višje pedagoške šole, ko se vrnejo v Slovenijo, ne obvladajo več slovenskega jezika v tisti meri, kakor je potrebna za usposobljenost učiteljev in vzgojiteljev slovenskih otrok.

Vse to so uvideli tudi učitelji, ki so pristali SDS. Zbrani na svoji letni pokrajinski skupščini v Šoštanju so med drugim sklenili tudi resolucijo, da naj se ustanovi višja pedagoška šola tudi pri univerzi v Ljubljani, da bo imelo vse slovensko učiteljstvo priliko za nadaljno izobrazbo.

Vprašam Vas torej gospod minister:

1. Ali hočete upoštevati sklep Vašega učiteljstva in ukreniti takoj vse potrebno, da se že v proračunu za l. 1925-26 vstavi potrebna svota za slovensko višjo pedagoško šolo v Ljubljani?

2. Ali ste voljni, dokler se ne ustanovi v Ljubljani slovenska višja pedagoška šola, nemudoma zaukazati, da se na višji pedagoški šoli v Zagrebu poučuje tudi slovenščina?

Prosím, da mi odgovorite čimprej.
Belgrad, 11. julija 1925.

Anton Sušnik, narodni poslanec.

Ukinitev državne podpore zasebnim šolam.

Vprašanje narodnega poslanca Antona Sušnika na gospoda ministra prosvete Svetozarja Pribečevića.

Gospod minister! S 30. junijem t. l. ste ustavili vsako državno podporo uršulinskim šolam v Ljubljani in v Mariboru in Lichtenurnovem zavodu v Ljubljani. Ker v Ljubljani manjka dekliških osnovnih šol — imamo samo tri dekliške osnovne šole in 6 deških — omenjeni zasebni šoli nadomeščata ta nedostatek.

Obe šoli sta nujno potrebni, to dokazuje najbolj število učenk. Pri uršulinkah je v zadnjem šolskem letu hodilo v šolo 859 deklic, v Lichtenurnovem zavodu pa 617. Na obeh zavodih so bile učenke skoro same mestne deklice. Za prihodnje leto pa je pričakovati, da se bo število učenk še povečalo. Ravno tako je potrebna tudi dekliška šola v Mariboru. Kar se tiče uspehov, so na teh šolah po izjavi drž. šolskih nadzornikov naravnost slajni. Zato za Vaše dejanje, gospod minister, ne vidim nobenega pravega razloga.

Če ministrstvo prosvete omenjenim zasebnim šolam odvzame vsako podporo ter na ta način onemogoči pouk, bo samo v Ljubljani na stotine deklic izključenih od šolskega pouka, ker ne bodo mogle biti sprejete na že itak prenapolnjene ostale tri dekliške šole.

Na mesto privatnih dekliških šol v Ljubljani, bi bilo treba sezidati 4 ali celo 5 novih šol, katerih vsaka bi stala najmanj 10 milijonov dinarjev. Da bi država sama v dognem času mogla zidati nova šolska poslopja, mislim, da je popolnoma izključeno. Mesto samo pa tudi ne prenese tolikih stroškov. Svoječas je že ljubljanski občinski svet vse pripravil, da sezida dve novi šoli, in zahteval od vlade odobrenje kredita. Toda vlada kredita ni dovolila, češ da bi bilo mesto s tem preveč obremenjeno. Zraven stroškov za zidavo pa pridejo še stroški za vzdrževanje šol, za učila in knjige, za kurivo, vodo in drugo, kar

že pri manjših šolah znaša letno blizu 80.000 dinarjev. Vsa državna podpora za zasebni dekliški šoli v Ljubljani pa je znašala borih 28.000 dinarjev mesečno.

Zatvoritev privatnih dekliških šol v Ljubljani in Mariboru bi bilo torej samo na kvar državnemu gospodarstvu in v veliko škodo ljudske prosvete. Ker je država dolžna brigati se za izobrazbo svojih državljanov, mora v polni meri podpirati tudi privatne šole. To načelo velja v vseh modernih in res demokratičnih državah, n. pr. v Belgiji, Holandiji, Angliji i. dr.

Dnevne novice.

Kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja.

PROGRAM DANAŠNJIH PRIREDITEV:

Od 9—12 dop. v Unionu predavanje o vzhodnem meništvu in vzhodni cerkveni disciplini:

Meniški in duhovniški vzor grškega vzhoda do IX. stoletja. (P. M. Miller)

O meniški disciplini pri Grkih in Slovanih po IX. stoletju (P. de Meester).

O današnji meniški disciplini pri katoliških Grkih in Slovanih (P. Višošević).

Praktična vprašanja o katoliških grško-slovanskih menihih.

Od 3—4 pop. v Unionu predavanje za širšo javnost:

Delovanje in organizacija Apostolstva sv. Cirila in Metoda (Dr. Janko Oberški, dr. Snoj, msgr. Rafael Kozak, František Pechuška). Na ta predavanja posebno opozarjamo naše duhovništvo in občinstvo.

Od 4 pol do 6 znanstveni porazgovori.

Ob 6 pol večer v stolnici cerkven govori. (Prevz. g. škof dr. Andrej Karlin). Te deum in zaključek.

Povratak kralja v Belgrad. Snoči se je pripeljal kralj Aleksander z Blede v avtomobilu v Ljubljano in od tod z dvornim vlakom v Belgrad.

Slovenci iz Amerike v domovini. Kakor smo že poročali, se je večje število ameriških Slovencev udeležilo svetoletnega romanja v Rim. Iz Rima so obiskali tudi svojo staro domovino. Včeraj so obiskali naše uredništvo Rev. p. Kazimir Zakrajšek, Rev. Janez Oman, duhovni vodja KSKJ in predsednik KSKJ g. Anton Grdina z gospo soprogo. V domovini ostanajo več tednov. Nastanili so se: p. Kazimir Zakrajšek v frančiškanskem samostanu v Ljubljani, Rev. Janez Oman v škofijskih zavodih v Št. Vidu nad Ljubljano, g. Grdina pa v Ljubljani, Novi Vodmat 3. Navedenim kakor tudi vsem ostalim rojakom iz Amerike želimo, da bi preživeli med nami prav prijetne dneve in odnesli nazaj v Ameriko najboljše spomine na svojo staro domovino.

Peklenska globa. G. Josip Vider, učitelj v Trziču na Gorenjskem, kjer službuje že 13 let z najboljšo oceno, je premeščen na Korinj v Suhi krajini. Demonom ni bilo dovolj, da so ga oropali upraviteljskega mesta v Trziču in ga degradirali za učitelja, vzeli so mu tudi vodstvo obrtno nadaljevalne šole — in sedaj stremijo, kakor kaže ta prestava na Korinj, za tem, da bi ga tudi materialno popolnoma uničili. Brezsrčneži ne mislijo prav nič na to, da ima tov. Vider ženo in 5 otrok, ki jih na Korinju ne more spraviti v tako stanova. nje, ki zadostuje kvečjemu za samca ali samico; prav nič se ne ozirajo, da na Korinju ne bodo mogli njegovi otroci, od katerih sta dva že v šolski obveznosti — obiskovati primerne šole, ker korinjska je le ekspozičura kriške; prav nič se ne ozirajo na to, da nimajo na Korinju ne mesarja, ne trgovin in da je do ceste 2 uri pešhoda, do železniške postaje pa 4 ure itd. itd. Vse to kaže, da so namenoma iskali tak kraj, kamor ne bo mogel vzeti družine s seboj, dasi vedo, da je v Trziču vsled pomanjkanja stanovanj tudi ne bo mogel pustiti, še manj seveda v Ljubljani ali kod drugod. Tako nesmiselno in obenem krivično postopanje vpije do neba. Takega režima bi se moral vsak učitelj sramovati v dno svoje duše in še se dobiijo taki elementi, ki ga podpirajo, nezavedajoči se, da s tem ponižujejo ugled vsega učiteljskega stanu da ga bolj ne morejo. Vzdramate se vendar, pa okrcajte tiste nesrečne prste, ki davijo posameznike in onečajo s svojim grdim ravnanjem ves učiteljski stan, ki toliko trpi na ugledu kot še nikdar doslej! Za tistega pa, ki je glavni krivec, oziroma glavno orodje tega režima, mora priti eksemplarična kazen!

»Jutro« poroča, da je bil pokojni Stare, ki so ga našli mrtvega v tunelu blizu Šmarja, pokopan brez zvonjenja in duhovniška, vsi pa vemo, da je bil pokopan z zvonjenjem in duhovnikom. »Jutro« je res lep zgled lažnjivega lista.

Predpis, ki se ne da izvršiti. Iz sprevodniških krogov smo prejeli: Prometni minister je izdal okrožnico, ki odreja, da morajo biti na vseh brzovlakih pri napravi za umivanje (v straniščih) tudi obrisača in milo. Za oboje nosi odgovornost seveda sprevodnik. Ta odredba je enostavno neizvedljiva, kajti potem noben sprevodnik ne zasluži toliko na mesec, da bi mogel plačati obrisače in milo, ki bi

Zato si dovoljujem vprašati Vas gospod minister:

1. Kateri razlogi so Vas vodili, da ste odgnali omenjenim privatnim šolam državno podporo?

2. Ali hočete vpovstaviti takoj zopet prejšnje stanje ter tako za bodoče šolsko leto omogočiti zopet pouk na privatnih dekliških šolah v Ljubljani in Mariboru?

Prosím za odgovor na seji narodne skupščine.

Belgrad, 10. julija 1925.
Anton Sušnik, narodni poslanec.

mu jih pobrali praktični potniki na eni sami vožnji. Ali pa bi moral sprevodnik pustiti službo v nemar in neprestano stražiti obrisače in milo. Pripetilo se je, da je sprevodnik na odhodni postaji obesil na določeno mesto obrisačo in položil milo, a je do prve prihodnje postaje že oboje izgnilo. Železniška oblast naj torej neizvršljivost gornje odredbe opošteva in jo ukine. Pošteno občinstvo pa, ki na vlakih ne najde vse, kar bi zahtevala higijena, naj ne krivi železniške uprave, marveč ljudi, ki niso dovolj vzgojeni, da bi bili varni pred njimi celo taki malenkostni predmeti.

Odlikovanja. Odlikovani so: Z redom sv. Save V. vrste Rudolf Badiura, referent za turisticno ministrstva za trgovino in industrijo pri velikem županu ljubljanske oblasti; z redom sv. Save IV. vrste Evgen Lah, višji magistratni svetnik v p. v Ljubljani; Ferdinand Polak, trgovec v Kranju; z redom sv. Save V. vrste: Fran Kavčič, gostilničar in posestnik, načelnik ljubljanske gostilničarske zadrage in predsednik zveze gostilničarskih zadrug v Ljubljani; z zlato svetinjo za civilne zasluge: Anton Pintar, tajnik gostilničarske zadrage v Ljubljani; Nikola Večerin, okoliški nadzornik policijske straže I. razr. v p. v Ljubljani; Jurij Aichkitz, tajnik okrajnega odbora v Mariboru; Alojzij Podmenik, podporni član in častni načelnik prostovoljnega gasilnega društva pri Sv. Lenartu pri Hrašniku; s srebrno svetinjo za civilne zasluge: Andrej Rode, posestnik na Rodici št. 9; Josip Janežič, posestnik in mesar v Domžalah.

Iz gozdarske službe. Premeščena sta: za upravitelja v S. I. šumske uprave na Bledu Fran Miklavčič in za upravitelja v S. I. šumske uprave na Bohinjski Bistrici Alojzij Rus. Za uradnika v I. III. pri gozdarskem ravnateljstvu v Ljubljani je imenovan Srečko Zalokar, bivši nadzornik drž. skladišča v Trstu.

Na akademiji v čast sv. Cirilu in Metodu ob otvoritvi kongresa za proučevanje vzhodnega bogoslovja je bil med konzularnim korpusom navzoč tudi konzul avstrijske republike, gospod Troll, kojeg aime je našemu poročevalcu ob redakciji poročila v naglici čisto nehotoma izpadlo.

Izrebane številke loterije Ljudskega doma v Št. Vidu priobčimo v petek dne 17. julija.

Dan planincev na Triglavu. Kakor smo izvedeli, se udeleži izleta 19. in 20. t. m. na naš Triglav približno 60 hrvatskih turistov, okoli 15 srbskih in 4 iz Sarajeva. V Ljubljano bodo prispeli člani bratskih planinskih društev s popoldanskim vlakom ter bodo šli naprej z večernim do Mojstrane, odkoder se podajo po raznih potih na Triglav. Tudi med našimi planinci vlada veliko zanimanje za ta dan.

Nova jama nad Bohinjskim jezerom. Svoječasno smo poročali, da se bo nadaljevalo z raziskovanjem nove jame Zlatice pod Studor vrhom nad Bohinjskim jezerom. V nedeljo, 12. t. m. je skupina članov Jamskega društva pod vodstvom g. dr. Kenka pričela iznova raziskovati to jamo samo in obenem tudi njeno okolico. Pri tej priliki so naleteli jamski raziskovalci na dosedaj popolnoma neznano votlino — jamo Vodice, iz katere bruhajo ob večjih nalivih ogromne množine vode. Ta nova jama je silno zanimiva in poučna. Raziskovanje je zelo težavno. Posluževali so se 12 m dolge vrve lestve. Kot vodnika sta služila Janko Dobravec oskrbnik hotela Zlatorog SPD ter Ivan Zvan, katera sta sama raziskovala letošnjo zimo jamo Zlatice.

Orlovski dan v Št. Vidu. Prva leta po vojni smo bili navajeni na vsaki lokalni prireditvi videti pri nastopu telovadce iz vseh delov Slovenije. Takrat je bila vsaka prireditev močno obiskana in je na prvi pogled opazovalca naravnost zadržila. Domačinov pa seveda taka prireditev ni mogla varati, ker so bili med nastopajočimi samo tuji obrazi. Zadnja leta, ko je organizacija omejila število prireditev in dovolila nastopati samo članom iz gotovega okoliša, se je na zunaj čutilo ne življenje ampak životarenje orlovske organizacije. — Orlovski dan v Št. Vidu pa je pokazal, da more tudi posamezna edinica z zgolj svojimi močmi prirediti dan, ki je vreden organizacije, dan, ki je z vso svojo privlačno in občudovanja vredno silo zadržil in presenetil tako prijatelje Orlovstva, kakor tudi njegove nasprotnike. Vsaka posamezna točka je v splošnem, da skoraj do najmanjših podrobnosti pokazala ne samo zunanjo moč, ampak tudi notranji napredek nastopajočih, pa naj bo to vstop na vlak v Šiški, ali sprevod ali sv. maša ali zborovanje ali popoldanski nastop. Povsod napredek nasproti vsem prejšnjim prireditvam, ponekod naravnost nepričakovan. Prav posebno bi bilo treba poudariti globoke zasnovani dr. Rožmanov govor o poslanstvu

Orla v današnjih dneh, drugi del spreveda, ki je pokazal res pravo pestrost organizacije v narodnem duhu in ne zgolj enolične vojaške formiranosti. Pri popoldanskem nastopu je omeniti rajalni pohod, precizno orodno telovadbo in nastop šentvitske orlovske družine. Nad vse pa je zanimal občinstvo štafetni tek. Ves nastop je pokazal, da proste vaje kljub lepi izvedbi nimajo v splošnem tiste privlačne sile, kakor jo imajo orodne vaje, zlasti pa lahka atletika. Manj posrečen je bil nastop članic, in tudi več točnosti bi bilo želeli pri začetku telovadbe. Nastopilo je članstvo zgolj ška župa, ki ima trikrat tolikšen obseg, mlade obraze, in sicer v sprevedu 158 članov, 107 članic in 53 naraščaja (samo iz Š. Vida) v krojih; pri telovadbi pa 178 članov, 92 članic in šentvitski naraščaj. (Cela Gorenjska sokolovadcev.) ška župa, ki ima trikrat tolikšen obseg, postavlja letos v Skofji Loki po »Jutrac« 109 telovadcev.) Občinstva je bilo nad 1500. Vsa prireditve ni pokazala zgolj dobre priprave od strani voditeljev, ampak izredno visoko stopnjo, na katero se je pospelo vse članstvo ljubljanskega orlovskega okrožja. Prireditve zasluži priznanje, voditelji pohvalo! Le še več takih orlovskih dnevo!

Organisti, pozor! V torek t. j. 21. t. m. je sestanek organistov na Leskovcu pri Krškem pri g. Lavrinšku ob 10 dopoldne. Sestanek je zelo važen, ker se bodo obravnavale za organiste jako važne zadeve. Poročal bo poslanec od Društva organistov iz Celja. Pridite v obilnem številu in pripeljite s seboj svoje kolege!

Umrla je v Trbovljah dne 14. julija t. l. ga. Marija Kadunc v starosti 60 let. Našli so jo zjutraj mrtvo v postelji, najzbrže jo je zadela kap. Pokojna je bila vzorna krščanska mati. Pogreb bo v četrtek dne 16. julija 1925 ob 8 dopoldne. — Naj v miru počiva! Preostali naše iskreno sožalje.

»Odvada«, krožek za odpravo tujk. V Grčinih v Prekmurju se je ustanovil krožek za odpravo tujk »Odvada«. Za vsako izgovorjeno tujko plačajo člani krožka 25 par na korist Jugoslovanske Matice. Prilikom sestanka dne 5. t. m. se je nabral znesek 145.50 Din in nakazal Jugoslovanski Matici. Namen krožka je vse hvale vreden in želeli bi bilo, da se v vseh večjih krajih ustanove enaki krožki.

Razpis. Prejeli smo: Razpisujem službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Sevnica pri Krškem z letno plačo 2000 Din in pripadajočimi draginskiimi dokladami. Prošnje, opremljene s potrebnimi svedočbali, po čl. 12 zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenicah naj se vložijo do dne 1. avgusta 1925 pri velikem županu ljubljanske oblasti. — V Ljubljani, dne 13. julija 1925. — Veliki župan: dr. Baltič s. r.

Hrastniški pralni prašek tako brzo pere, da gospodinja hvali ga čez vse mere. — Bluze najnovejše priporočila tvrdka Krištofič-Bučar, Ljubljana, Stari trg. 1447 Za konserviranje lesa (pleskanje ograj itd.) se priporoča terovo olje tvrdke Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg 10. 4469 (3)

GRITZNER in FENIKS KOLESA

In šivalni stroji edino elegantni, najtrpežnejši, zato tudi najcenejši samo pri

JOS. PETELINC-U,
poleg Prešernovega spomenika. Ljubljana.

Iz Ljubljane.

Visok gost. Včeraj popoldne je prišel iz Rima v Ljubljano vrhovni poglavar franciškanskega reda prečastiit dr. P. Bernardin Klumper, da predseduje kapitelju tukajšnje slovenske franciškanske provincije. Visokega gosta spoštljivo pozdravljamo!

Vojni minister v Ljubljani. Minister vojne in mornarice general Dušan Trifunović je bil zadnje dni na Bledu, kjer ga je sprejel kralj v daljši avdijenci. V pondeljek je prišel general Trifunović s svojim adjutantom v Ljubljano. Posetil je komandanta Dravske divizijske oblasti generala Stojanovića in je pregledal v njegovem spremstvu nekatere urade ljubljanske garnizije, nakar je odpotoval z brzovlakom zopet v Beograd.

Umrl je včeraj g. Valentin Ložar, oče g. Jerneja Ložarja, svetnika trg. in obrt. zbornice. Dosegel je visoko starost. Pogreb bo v četrtek popoldne iz hiše žalosti Rečna ulica št. 6 na pokopališče pri Sv. Križu. Blag mu spomin! Preostali naše iskreno sožalje!

Avtomatska telefonska centrala je prispela včeraj, 14. t. m. dopoldne iz Nemčije v Ljubljano. Telefonsko centralo smo prejeli na račun nemških reparacij. Tako bo končno pereča zadeva cele Ljublane likvidirana. Kakor se čuje, bo inštalacija te telefonske centrale trajala do 1. septembra.

Orlovski odsek Krakovo-Trnovo priredi dne 2. avgusta odsekovno javno telovadbo na letnem telovadišču Korunova ulica št. 19 (g. Poganičnik). Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo tel. orodja, prosimo, da nas vsi prijatelji orlovstva podprejo z obilno udeležbo. Bog živi!

Dr. Volavšek zopet ordinira. 4575

Umrl so v Ljubljani: Ivan Sieberer, železn. strojevodja v pok., 82 let. — Leopold Puhar, posestnikov novorojenček, 2 uri. — Ivan Batis, zasebnik, 68 let. — Marija Do-

brovoljec, služkinja, 41 let. — Fran Jenko, delavec, 54 let. — Jera Gaberšek, tudi Gabrovšek, bivša branjevka, 86 let.

Vandalizem. Neznani zlikovci ali razboriti ponočnjaki so zopet razbili in polomili več klopi v »Zvezdic«. Per so se v zadnjem času taki slučajji začeli zelo množiti, bo posvečala javna straža javnim napravam večjo pozornost, da zasledi družbo teh sirovežev, ki na tak vandalski način kažejo svoje junaštvo in svojo izobrazbo.

Težka aretacija. — Boj z vlomilcem. V Pokopališki ulici v Mostah je ustavljen stražnik Vinko Jazbec 19 letnega delavca Vinka Horvata. Zasledovala je Horvata policija že nekaj časa kot nevarnega človeka, ki je bil tudi osumljen, da je vlomil v skladišče Simona Praprotnika v Jenkovi ulici št. 7, o katerem vlomu smo že svoječasno poročali. Ko je stražnik zahteval od fanta, da se legitimira, se je Horvat stražniku uprl. Sunil ga je z vso silo v brado in mu je hotel iztrgati iz torbice službeni samokres, kar se mu pa ni posrečilo. Med ruvanjem je prišla Horvatu na pomoč njegova teta Brigita Dolinarjeva, ki je navalila na stražnika in hotela oprostiti svojega nečaka. Skoro bi bil stražnik obema podlegel, da mu ni prišel na pomoč slučajno došli delavec Alojzij Frčnik, ki mu je pomagal ukrotiti hudo teto in nečaka. Stražnik je nato po dolgem naporu Horvata uklenil in ga odpeljal na stražnico. Tam je Horvat po dolgem zasliševanju priznal vlom v skladišče Praprotnikovo in je izdal tudi svoja dva pomagata in sicer 19 letnega Ant. Šibica in nekega 18 letnega Viktorja, katerega pozna baje samo po krstnem imenu. Povedal je tudi, da so prodali pri Praprotniku ukradeno blago v raznih trgovinah kot staro medenino. Horvata in Šibica je izročila policija sodišču odnosno državnemu pravdnstvu, mladoletni njihov pomočnik pa pride v poboljševalnico. Huda teta Brigita pa se bo tudi zagovarjala pred sodiščem radi vmešavanja v uradne posle in osebnega napada na stražnika.

Razne tatvine. S stavbišča poštnega urada za pokopališčem pri Sv. Križu je bilo ukradeno zidarju Andreju Bričlju par čevljev, vrednih 250 Din. Ravno tam je bilo ukradeno tudi nekaj orodja. — V kavarni Vošpernik je zalotil gost Pavlovič delavca Antona Drvina, ravno ko mu je hotel odnesti iz kavarne zavoj perila in obleke, katerega je on tam pozabil. — V Pelčevi gostilni v Koleciji je ukradla neka znana Ivanka kos gnjati, vreden 40 Din. Ivanko so zalotili in jo oddali policiji. — Na Marijinem trgu je bil ukraden ročni mlekarški voziček last Marije Štrukelj, vreden 750 Din. Voziček je temno pleskan in ima na strancah označbo M. Š. — Neznani tat je vlomil pri posestniku Janezu Mehletu na Rudniku. Odnesele je 1400 Din gotovine, hranilno knjižico z vložkom 9508 Din in nekaj obleke in perila. Vlomilcu je policija že na sledu.

Obleke kupite najceneje pri Josip Rojina — Ljubljana

Iz Štajerske.

Orlovska prireditve v Laškem. Dne 12. julija se je v Laškem, nekdanjem nemškutarskem sedaj demokratskem trgu vršila krasna orlovska prireditve. Z naraščanjem vred se je zbralo nad 300 krojev, ki so zjutraj s svojo konjenico in godbo opravili lep spreved po trgu in kjer jih je mnogobrojno občinstvo sprejelo in pozdravljalo z navdušenjem in cvetlicami. Pred vs. mašo se je vršil javni ljudski tabor, na katerem so govorili mnogoštevilni množici g. dr. Ogrizek, posestnik Hrastnik iz Sv. Krištofa in g. Deželak. Zadnja dva sta pozdravila naše Orle v imenu domačega ljudstva, med tem ko je dr. Ogrizek navzočim kmteskim slojem orisal pomen orlovstva, v katerem so oživotvorjeni najlepši vzori krščanstva. V vznešenem in ognjevitem govoru je vzpodbujal našo mladino k vztrajnemu zasledovanju lepih vzorov, kojih nositelj je naša mladina. Pri sveti maši, ki je sledila taboru, je pozdravil iz svetega mesta naše Orle domači g. dekan. Popoldanske prireditve, ki je pričela ob 4. uri, se je udeležilo nad 2000 ljudi. Človek ni niti mogel verjeti, da se bo zbralo v Laškem, tem zagriženo nasprotnem trgu, toliko našega ljudstva. Prireditve sama na sebi je izpadla v največjo zadovoljnost. Člani in članice, kakor tudi naraščaj, vsi so izvršili svojo nalogo vzorno. Posebno pohvalo moramo omeniti vrsti na bradnji in drugo, ki je gledalcem kar sapa zajemala. Starim očetom in materam je rastele pogum in ponos, ko so videli svoje domače fante »letati po zraku kot ptički«, kakor se je izrazil v navdušenosti navadni kmečki oče. Po nastopu se je ob zvokih godbe in pevanju pevskih zborov razvila vzorna zabava, ki je trajala do odhoda večernega vlaka. Prireditve je v vsakem oziru izpadla kar najlepše. K temu so poleg drugih činiteljev v prvi vrsti pripomogle naše gospe posebno dr. Ogrizekova, ki so že dneve preje pripravljale in se trudile kot čebelice, da so preskrbele vsebino raznovrstnim šotorom in tam občinstvu stregle s požrtvovalnostjo med celo prireditvijo.

»Jutrac« bodejo naše orlovske prireditve zelo v očih in iz umljive zavisti prav rado pri-

naša z dežele napade na naše Orle. Tako piše list v št. 156. z dne 8. t. m. o prireditvi savinjskega okrožja na Polzeli. Vse od prve do zadnje besedice do pičice neresnično in izmišljeno. Dopisnika prav dobro poznamo in zato smo radovedni, ali se bo odgovorni urednik »Jutra« moral sam zagovarjati pred sodiščem. Kar se pa tiče g. patra moramo izrecno pristaviti, da nismo slišali še nobenega nasprotnika govoriti tako krasno in lepo o domovini kot na ta dan pridigarja v naši cerkvi. Radovedni pa smo res, pred katero pristojno oblast bo dopisnik »Jutra« postavil g. patra.

Zahvala. Prostovoljno gasilno društvo v Rajhenburgu se vsem udeležencem gasilske proslave dne 5. t. m. prav lepo zahvaljuje. Posebno prijetno nas je iznenadilo gasilno društvo Gaberje-Celje s svojo lepo društveno zastavo, potem oddajena društva Zagreb, Bled, Škofja Loka, Rače s podaritvijo srebrnega žeblija. Gospoda opat trapistov in domači župnik sta nam blagoslovila naš novi prapor, za katerega je občina podarila lep trak. Gospema kumicama Leskovskovi in Vranetičevi za njune zasluge, a gg. govornikom za njihove lepe govore. Posebno lepo se zahvaljujemo tudi darovalcem žebličkov in drugih daril. Vsa društva, posebno oddajena, so nam izkazala pravo bratsko ljubav; tista, ki se niso mogla odzvati vabilu, so se opravičila. Domače ljudstvo je tekmovalo, da pokaže svojo hvaležnost do društva. Vsa domača društva, podjetja in uradništvo z načelnikom domače postaje so nam bila v vsakem oziru v pomoč. Vsem skupaj in vsakemu posebej, kdor je kakorkoli podpiral našo prireditve, izrekamo najiskrenejšo zahvalo. Zahvaljujemo se tudi tvrdki J. Neškudla v Ljubljani za lepo izdelavo prapora. Hvala in priznanje društveni godbi Krško in novoustanovljeni domači, ki sta sodelovali na naši proslavi. Trg Rajhenburg in Posavje se bosta lepega dne, ko se je blagoslovil prvi gasilski prapor, vedno hvaležno in s ponosom spominjala. V pomoč in slavo!

IZ MARIBORA.

SEJA OBČINSKEGA SVETA.

Maribor, 14. julija.

Za današnjo sejo občinskega sveta je vladalo od vseh strani veliko zanimanje. V maršičem je bila seja res zanimiva, ker je opozicija (socialisti) poskušala razrahljati enotnost narodnega bloka in njegovo trdnost preizkusiti z raznimi premišljenimi predlogi in vprašanji. Najprvo je postavil klub NSS na župana predlog, da se sprejme resolucija radi perverske uvozne carine; nadalje, da se po briga za poslovanje tržnega nadzorstva proti draginji po zgledu Ljubljane in Zagreba. Pri tej točki preide razgovor na obrtni referat, ki ga veliko županstvo dosedaj še ni vrnilo. Dr. Lipold opozarja, da bo referat gotovo čimprej vrnjen, ker je veliki župan že dobil oddelek ministrstva za trgovino. Radi resolucije se sklene, da se odda odseku, ker ni bila sprejeta najnost predloga. Socialist Olšak stavi na velikega župana vprašanje, kako more občinski in mestni svetnik Roglič sodelovati pri predlogih, ki se tičejo njega kot najemnika mestne občine pri mestnem kinu. Nadalje, zakaj se pogodba mestne občine z Rogličem ne predloži občinskemu svetu. Župan pojasni, da je občinski svet dal pooblastilo mestnemu svetu, da pa pogodba še ni sklenjena, oziroma podpisana. Nadalje stavi vprašanje, kako more mestni svet v mestnem električnem podjetju nastavitvi uradnika kljub jasnim določbam mestnega statuta, da je to samo občinskega sveta. Vpraša tudi, s kakor pravico nosi isti uradnik naslov magistratnega tajnika in komercialnega ravnatelja mestnega električnega podjetja. Župan pojasni, da je zadevo sklenil občinski svet že s tem, da je ustanovil mesto jurista pri socialno-političnem uradu. Svoj naslov ima uradnik po novi službeni pragmatiki. Ker je postajala debata vedno bolj ostra, izjavi župan, da mora zahtevati vprašanja pismeno, če ne bo mogoče o njih vsled nemira na seji razpravljati. Olšak vpraša nadalje g. župana glede zadeve rezervarja za bencin na trgu pred franciškansko cerkvijo in Zadržno gospodarsko banko. Vpraša, kako da ni prišla zadeva pred občinski svet, ker gre za najem občinskega zemljišča. Župan odgovarja, da je prostor, kjer je ta naprava postavljena, javen prostor in ne last mestne občine, da torej ne gre za najemodajo, ampak le za uporabo javnega prostora. Mestni svet je to uporabo dovolil, ker ne vidi pri tej stvari nobene nevarnosti in so tudi v velikih mestih dovoljene take naprave. Ker vsebuje rezervoar več kot 1000 l, mora dati dovoljenje za to tudi okrajno glavarstvo, ki je to dovoljenje tudi dalo. Tudi trg vsled tega nič ne trpi na svoji lepoti. — Občinski svetnik Olšak pravi dalje, da je že dolgo časa opažati, da župan ne postopa po predpisih. Nastavlja da je n. pr. v klavnici delavca, ki je neizpučen in se šele učil kljub temu, da so bili za to mesto na razpolago delavci, ki so že izučeni. Nadalje pravi, da g. župan ni storil ničesar v sporu med najemniki in stanodajalci radi odmere najemnin, oziroma radi občinskih doklad k istim. Hišni posestniki še zmeraj vračunavajo občinske doklade od nove najemnine in ne od stare iz l. 1923., kakor je to predpisano. Župan odgovarja, da je popolnoma pravilno, da je delavca v klavnici nastavlil mestni svet. Ni res, da se dotični šele učil, ker je že izučen ključavničar. Glede spora med najemniki in hišnimi gospodarji no-

jasni župan, da so se pod njegovim vodstvom vršila med obema strankama pogajanja, ki so privedla do sklepa, da občina po l. 1926. ne bo pobirala od najemnin več doklad kot 20 odstotkov. Socialisti se z odgovorom niso zadovoljili in so predlagali g. županu grajo ter ter so zahtevali zato poimensko glasovanje. (Občinski svetniki NRS in nekaj svet. JDS zapusti pri tem predlogu posvetovalnico.) Ker se je ugotovilo v slovenskem prevodu nemškega mestnega statuta, da je treba za to glasovanje posebnega sklepa, je dal g. podžupan predlog na glasovanje. Predlog socialistov pa ni bil sprejet. (Socialisti kriče, da je to nepravilnost, da nemški statut določa drugače, da je slovenski prevod slab in da še ni potrjen.)

Ves nastop socialistov je bil popolnoma demagoški in preračunan samo za galerijo, katero so za to sejo socialisti napolnili s svojimi pristaji in je drugače prazna. Vsa vprašanja, ki so jih socialisti postavili na župana, so bila neosnovana in zato Narodni blok nanje ni reagiral ter je župana jasno pokazala, da tudi v bodoče socialistični napadi, ki govorijo le skozi okno in so preračunjeni na zboljšanje njihovih pozicij med volivci, ne bodo omajali trdnosti narodnega bloka. Za socialno-politični urad se urede prostori pri mestnem upraviteljstvu. Za ureditev tega urada se nastavi posebna moč. — V poslopju Dečjega doma sklene občinski svet popraviti streho, kar bo stalo 35.000 Din, kateri znesek se bo kril z izrednimi dohodki. Socialist Ba h u n predlaga, da se to popravilo krije z veselničnim davkom, ki ga je plačal cirkus Kludsky v znesku 32.000 Din. Občinski svet sklene nadalje, da se ljudska kuhinja namesti v mestni ubožnici. Prostori se preurede tako, da bo za oboje skupna kuhinja, pri čemer se bodo pridobili novi prostori za 20 ubožcev. Stroške 17 tisoč dinarjev bodo pokrili iz izrednih dohodkov. — Pravila zavoda »Vesna« se odobre. — V Mariboru se je osnovala nova Avtoomnibus-družba za promet po mestu in za promet mesta z bližnjo okolico. Po 30 letih naj bi premoženje prešlo v brezplačno oblast mestne občine. Mestni občinski svet se načeloma izjavi za ta načrt, podrobnosti glede izvedbe in pogojev pa se bodo obravnavali pri prihodnji občinski seji. — Na predlog četrtega odseka se sklenejo izvesti popravila v mestnem gledališču. Znesek 138.000 Din, ki ga bo občina izdala za to, bo občina najela po 12% pri Mestni hranilnici. Pri tej priliki opomni občinski svetnik Glaser, da je občina izdala za gledališče tekmo letošnjega leta že znesek 860.000 Din. — Predlog za centralizacijo občinskih telefonov se odkloni. — Za prihodnje leto se vstavi v proračun 250.000 Din, da se nabavi nova avtomobilna cestna škropilnica. — Plača mestnim delavcem za sedemurno nočno delo se zviša na 50 Din. Miloščino se dvema ubožcema na njih prošnjo zviša začasno na 30 Din. Občinski svetnik St a b e j predlaga pri tej priliki, da se do prihodnje seje izdela načrt, kako bi se miloščina mestnim ubožcem zvišala na času primerne zneske. — Prošnja policijskega komisarijata za prenoveitev poslopja se odloži, dokler se ne uredi najemna po novem stanovanjskem zakonu. Na predlog g. župana se nakloni studijski knjižnici 10.000 Din izrednega proračuna. — Nadalje se razpravlja o zahtevi branjevcev, da občina okoličanom ne dovoli prodajati sadja v popoldanskih urah, ker s tem trpijo sami škodo. Kmetijska podružnica v Mariboru protestira proti temu, ker je v splošnem interesu, da prodajajo na trgu okoličani tudi popoldne. Zahteva se zato zavrne. — Po tržnem redu smejo špeharji prodajati na trgu le do 11. ure. Na intervencijo g. župana se jim dovoljenje za prodajo podaljša do 3 popoldne. Zahtevi velikega župana, da se prostori za obrtno šolo dovolijo v zavodu »Vesna«, se ugodi, če ne bo pri tem trpel zavod. — Kaldrimina za mestno občino v znesku 4 milijonov dinarjev se uporabi za tlakovanje cest v Meljskem predmestju.

V tajni seji je razpravljala občinski svet o pogodbi z električno družbo Falo, radi cen električnemu toku, radi nakupa dragonske vojašnice in o disciplinarnih zadevah.

Osebnost. G. Ditz, finančni svetnik pri fin. okraj. ravnat. v Mariboru je imenovan za finančnega nadsvetnika in pomaknjen iz VI. v V. skupino.

Oporni pevec zagrebške opere g. Ernest vitez Camerotta, znan po svojih gostovanjih v Mariboru, se mudi te dni na oddihu v Bistrici pri Mariboru.

Imenovanja pri mariborski oblasti. Pri mariborski oblasti sta imenovani: za referenta v 7. I. Kata Bošković in za pisarico v 3. III. Marija Pfefferer.

Težka nesreča na glavni pošti. V soboto 11. t. m. popoldne so sprejeli na mariborski glavni pošti več novih blagajn tvrdke Wertheim. Pri prenosu teh blagajn je spodrsnilo enemu izmed nosačev in je pri tem blagajna padla na nogo poštnega tehničnega uradnika Franca Zmazeka, našega občinskega svetnika v Mariboru. Težko poškodovanega na spodnjem delu noge so prepeljali takoj v bolnico, kjer se mu je nudila prva zdravniška pomoč.

Državna borza dela v Mariboru. (Teden-sko poročilo.) V času od 5. do 11. julija 1925 je bilo prijavljenih 96 razpoložljivih mest brezposelnih 312, uspešnih posredovanj se je izvršilo 46, odpotovalo je 15 oseb. Od 1. jan. do 11. julija 1925 pa je bilo prijavljenih 3756

prostiti mest, 5467 jih je iskalo dela, 1529 je bilo uspešnih nakazil dela in 391 oseb je odpotovalo.

IZ CELJA.

Glasbena Matica v Celju razglašča, da prične vpisovanje gojencev dne 1. septembra in konča dne 15. septembra. Glede izbire učitelja kakor tudi vpoštevanja posebnih želj daje ravnateljstvo informacije od 15. avgusta dalje.

IZ MEZIŠKE DOLINE.

Črna. Dne 5. julija smo imeli po dolgem času zopet dan, ki ga je pripravil Gospod. Novo mašo je daroval naš domačin g. Drvo-del, ki je študiral gimnazijo v Celovcu in Mariboru, bogoslovje pa je dovršil v Mariboru. Zadnje novo mašo je pri nas daroval g. Rupert Rotter, ki je žalibog prezgodaj umrl kot župnik v Kotmari vasi pri Celovcu, predzadnje pa g. Božič, župnik v St. Danijelu nad Prevaljami. Tudi tokrat je bila slovesnost lepa, neštivilno svatov je počastilo g. novomašnika. Pridigoval mu je g. Senk, župnik v St. Jakobu v Rožu. Za zabavo pri popoldanski izvenookrveni slavnosti je skrbel besednik, neki godec iz slovenjgraške okolice in drugi ljudje.

Kotlje. Naša mlada požarna bramba si je nabavila brizgalnico, ki so jo v nedeljo 12. julija slovesno blagoslovili. Nato se je vršila ljudska zabava.

Koroško orlovsko okrožje je imelo dne 12. julija pri Fari na Prevaljah lepo prireditve. Cerkveni govor je imel mladinski organizator g. dr. Jeraj, popoldne pa je navdušeno govoril g. Čampa. Telovadni nastopi Orlov in Orlic so bili dobri. Omeniti moramo tudi lepo petje moških pevskih zborov iz Šmartna in Starega trga pri Slovenjem Gradcu.

Na Brdihje pri Guštanju sta prišli k neki kmetici, katere moč je padel v svetovni vojni, dve »posvetni« ženski in sta ji pripovedovali, da mož leži bolan v bolnici v Sarajevu ter ne more domov, ker nima denarja. Kmetica jima je postregla z moštom, medtem pa sta ji izmaknili uro in še drugih stvari, v vrednosti okoli 600 Din. Kakor se nam poroča, so ti dve ženski že prišli v Ljubljani, kjer sta priznali goljufijo.

Iz ostale Jugoslavije.

II. obrtno-industrijska in I. kmetijska razstava v Sremski Mitrovici se odpre dne 16. avgusta t. l. in traja do 23. avgusta. Razstava bo izredno obsežna in bo obsegala volnenine, domače čevljarne izdelke, tapetniška dela, rezbarske, mizarске in kolarske izdelke; bogato in zanimivo bodo zastopane betonska, operska in usnjarska industrija; dalje bo razstavljen razno praktično poljedelsko orodje in pridelki. Zadnji dan, t. j. 23. avgusta se priredi tudi razstava živine in konjska dirka. Razstavljalci in obiskovalci razstave imajo na železnih 50 odstotni popust.

Smrtna obsodba proti dvema orožnikoma. Pred zagrebškim divizijskim sodiščem se je vršila te dni že druga obravnava proti orožnikoma Momirju Radovičeviću in Vidosavu Stamenkoviću, ki sta lani v vasi Hrženik pri Jaski v pijanosti brez razloga ustrelila vaškega starešino Štefana Krvarica in orožniškega desetnika Jelenića. Stamenkovića je sodišče sedaj obsodilo na smrt, Radičevića pa na 20 let težke ječe.

Ugoden nakup češkega in angl. sukna, kamgarna, ševjota, listra, platna ter raznih podlog za moške obleke in damske kostume iz prvovrstnih čeških in angl. tovarn je mogoče edino le v spec. razpošiljalnici JOSIP IVANČIČ, Ljubljana, Miklošičeva c. 4 (naspr. frančiškanske cerkve). Vseled dviga dinarja na vse blago 10% popust. - Ne zamudite prilike! Prepričajte se! Dobavlja tudi na obroke po originalnih prodajnih cenah! 3979

Prosvečni tečaj na gori Dijkl dne 16., 17. in 18. julija 1925.

(Pod okriljem Prosvetne Zveze v Mariboru.)

VODITELJ TEČAJA DR. A. KOROŠEC.

Sporod: 1. dan 16. julija (četrtek). Popoldne:

- Ob 7: Sv. maša. Od 8-9: Nove smeri v katoliški pobožnosti. Ref. prof. I. Bogovič. Od 9-10: Umetniško ustvarjanje in genialnost. Ref. dr. Fr. Stelč. Od 10-11: Najnovejše slovensko lep slovje. Ref. Fr. Finžgar. Popoldne: 2-3: Filozofija Maksa Schelerja in skolastika. Ref. dr. Fr. Kovačič. 3-4: Ciril-metodijska ideja. Ref. Sedivý. 4-6: Dijaški referati.

II. dan, 17. julija (petek). Popoldne:

- Ob 7: Sv. maša. Od 8-9: Organično pojmovanje ljudske države. Ref. tajnik M. Kranjc. Od 9-10: Gospodarska Jugoslavija. Ref. Iv. Vesenjsek. Od 10-11: Zadrugištvo in občestvenost. Ref. Vl. Pušenjak. Popoldne:

- Od 2-3: Idejni temelji svetovno-političnega razvoja. Ref. dr. Ant. Korošec. Od 3-4: O obnovitvi stanovske kulture. Ref. dr. Jos. Jeraj. Od 4-6: Dijaški referati.

III. dan, 18. julija (sobota). Popoldne:

- Ob 7: Sv. maša. Od 8-9: O kulturni politiki države. Ref. dr. Jos. Hohnjec. Od 9-10: Pomen slovensko-hrvatskega katoliškega pokreta. Ref. dr. Ljubomir Marakovič. Od 10-11: Pomen liturgičnega gibanja. Ref. dr. Merc. Popoldne: Od 2-3: Romantika in njena načela. Ref. dr. Jos. Puntar.

Dopisi.

Vič. (Javna občinska seja). Pretekli teden se je vršila javna občinska seja. Na dnevnem redu je bila poleg drugega tudi prošnja stavbene zadruga »Stan in dom« za jamstvo posojila. Občinski odbor je v imenu občine prevzel jamstvo za Din 500.000. Razveseljivo dejstvo je, da tudi naša občina podpira akcijo za zidanje novih delavskih stanovanjskih hiš. Klub SLS je predlagal, da naj se v novih zadrugiških hišah rezervirajo 2 ali 3 stanovanja za občinske reveže, kateri pa naj se eventualno zamenjajo za stara izpraznjena stanovanja. Klub SLS je na vsak način hotel doseči, da se občinski ubogi spravijo iz podstrešij in podov v stanovanja. Delavski klub in napredna stranka sta ta predlog odbila z motivacijo, da bi bila stanovanja za reveže predraga! Sprejel se je nato predlog, da se stopi v stik s Stan in domom radi zidanja ubožne hiše. Potreba po lastni ubožnici je vsak dan večja in v kratkem bo nekaj občinskih revežev popolnoma na cesti. Mi smo mnenja, da se občinska ubožnica toliko časa ne bo zidala, dokler občinski odbor ne bo imel resne volje, zato predlagamo, da si občinski odbor ogleda stanovanja občinskih revežev, ter smo prepričani, da bi takoj dobili resno voljo do zidanja, čeprav se občinska ubožnica ne bo obrestovala. Če občinski odbor ostalim občanom skuša nuditi vse ugodnosti meščana, je tudi njegova sveta dolžnost, da tudi občinskim revežem preskrbi vsaj človeška stanovanja, kar ne bi bilo neizvedljivo, ker bi bilo za enkrat s 4-5 stanovanj oz. sobami vprašanje ubožnice rešeno. Dobro pa vsakdo ve, da se občinska ubožnica še ni nikdar obrestovala. Delavski klub pa prosimo, da to akcijo podpira tudi takrat, če bo stalo občino nekoliko tisočakov, kateri se bo

do dati na drugi strani prihraniti. - (Razvijte sokolskega prapora.) V sobotnem »Slovenskem narodnem barometru« da bo razvijte prapora v najbolj ogroženem predmestju Ljubljana, sokolskega namreč. Da pa bi to ogroženo predmestje izgledalo še bolj sokolsko ko je v resnici, so pošiljali pisma in ustmena vabila hišnim posestnikom, tudi svojim nasprotnikom, da naj izobesijo zastave ter v soboto zvečer razsvetlijo okna. Večina naših pristavev se temu vabilu naravno ni odzvala, razen par obrtnikov. Toda to nas ne interresira toliko kakor to, da je vsela na čast sokolski veselici zastava tudi na občinskem, in kar naj je še bolj iznenadilo, na šolskem poslojpu. Vprašamo gosp. župana, zakaj je ukazal izobesiti zastavo na poslojpu, ki je last cele občine in ker dobro ve, da občani s tem ne bodo zadovoljni? Prepričani pa smo, da gosp. župan v bodoče tega ne bo več storil. Gosp. šolskega vodjo pa opozarjamo, da je tudi šola last vseh občanov, ni pa nikaka podružnica sokolskega doma ter naj v bodoče ne izobesja zastave. Upamo, da si bo gosp. vodja to zapomnil ter si bo na ta način pridobil zaupanje in spoštovanje občanov. Svobodno je vsakemu društvu, da se razvija in napreduje, doovljeno pa ni, da si na račun drugih dela reklamo in javno mnenje. Prepričate le pa lahko, da je to mnenje večine občanov.

Orlovski vestnik.

Orlovski odtok v Hrušici obvešča p. n. občinstvo, da se napovedana prireditve (t. j. proslava petnajstletnice) za dne 2. avgusta preloži na 9. avgusta 1925 s istim sporedom. - Odbor. Orlovski zlet v Šibeniku. Hrv. orlov. zveza priredi dne 8. in 9. avgusta t. l. zlet v Šibeniku. Program je obsežen in priprave so v polnem teku. Vdeleženci imajo polovične vozne listke na železnih in parobrodih Jadranske plovnice. Legitimaacija, ki daje obenem pravico do stojišča na vseh prireditvah, stane 10 Din; naroča se pri HOS v Zagrebu ali pri zletnem odboru v Šibeniku (don Ante Radič, Šibenik). Kdor reflektira na stanovanje in hrano, naj javi to pred 1. avgustom in označi, za koliko dni želi oboje. Orlovski koledar. Hrvatski »Orlovski koledar za 1926« v krašni vezavi, bo te dni dotičan. Stane 10 Din se naroča pri Hrv. orl. sav. v Zagrebu. Orlovski nastopi po deželi. Hrvatski Orli so priredili v zadnjem času po mnogih krajih na deželi izredno lepo uspele nastope, tako v Djakovu, Našičah, Makarski itd. Orlovska organizacija se širi in pridobiva vsepovsod prijatelje.

Naznanila.

Izredni občni zbor Doma. »Dom«, stavbna zadruga državnih nameštencev in vpojobencev r. z. z o. j. v Ljubljani razglašča, da se bo dne 19. julija 1925 ob 9. uri v dvorani Meestnega doma v Ljubljani vršil izredni občni zbor zadruge z naslednjim dnevnim redom: 1. Volitev načelstva in nadzorstva, 2. določitev poslovnega pravilnika, 3. slučajnosti. - V slučaju nesklepnosti se bo vršil čez pol ure na istem mestu in z istim redom izredni občni zbor zadruge ob vsakem številu navzočih zadrugičnikov. Na dan izrednega zbora se bodo sprejemali tudi novi člani. - Načelstvo.

Knjige in revije.

Pravni vestnik. List za pravoslovje in pravosodje. Izhaja enkrat na mesec v Trstu. Izšel je 6. številka, ki prinaša sledečo vsebino: Dr. M. Pretner (Trst), o odškodnini za razlašene nepremičnine, o določitvi in plačilu te odškodnine v razlastitvenem postopanju. - Dr. F. Goršič (Ljubljana), o ometanju in ometnih zemljiščih. - Dr. S. T., Sodne določbe. - Osebne vesti. Odloki in zakoni. Književne vesti. Cerkveni glasnik. Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani. Izšla je 7-8. številka, ki prinaša naslednjo vsebino: Fr. Ferjančič, Lotimo se novih koralnih intonacij in napevov. - r. Cerkvena glasba in duhovnik. - Novo orglarsko podjetje. - Kako in kje sem nabiral slovenske narodne pesmi. - Poročila. - Priloga. Našim matim. Spisal Fr. Ks. Meško. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi 15 Din. - V elegantno vezani obliki je izšla priročna knjižica ki jo bo mladina z veseljem sprejela in posebno rada čitala, ker obsega 25 kratkih a mičnih delc. Meško je znan našemu mlademu svetu, zato je že pisatelj priporočilo za delce samo. Zbirka obsega sledeča dela: Domovini - mladost - pomlad - otrok pod svetlo jablano - sreča - polček in Mirko - ne bom ga pil - otrok in metuljček - luna in žabice - otroci in ujeti čmrlj itd. še vse polno tem enačih, ki jih otroci kaj radi slišijo in čitajo. Priporočamo knjigo posebno mladinskim knjižnicam in tudi posameznikom, ker je zelo prikladna za darilce mladini.

Po svetu.

ZRAČNA ZVEZA MOSKVA-Peking. Peking, 14. julija. (Izv.) Med Pekingom in Moskvo je otvorjena redna zračna zveza. Prva letala so prispela iz Moskve v Peking v ponedeljek. Prispela so samo tri, tri so ostala na potu.

PREVRAT NA PORTUGALSKEM. Lizbna, 13. julija. (Izv.) Ker se je beži državne prevrata, je vlada vojsko, mornarico in policijo alarmirala, vendar je nedolžna noč bila mirna.

BREZPOSELNOST NA OGRSKEM. Budimpešta, 14. julija. (Izv.) Od 224 tisoč organiziranih delavcev je 34 tisoč brezposelnih. Število brezposelnih je meseca junija za 0.42 odst. večje kot maja.

Požigaleci v graški okolici prijeti. Kakor smo že poročali, je bilo v zadnjem času v graški okolici mnogo po zločinskih roki povzročeni požigov. Požigaleci so pošiljali kmetom izsiljevalna pisma. Vsega prebivalstva se je bil polastil strah. Sedaj so glavne krivce že izsledili in zaprli. Glavni zločinec je 60 letni Lukas iz Lieberaua, ki je celo izsiljevalno akcijo zamislil in vodil. Izvrševalca pa sta bila v prvi vrsti 13 letni Trattner in 16 letni Weiss iz Wagersbacha. Vsi trije so krivdo že priznali. Lukas je star zločinec, ki je bil že neštokrat kaznovan in dvakrat zaradi suma umora v preiskavi.

Novi uspehi v radiotelefoni. Med telefonsko štacijo parnika »Columbus«, ki se je nahajal na morju in obrežno nemško štacijo Nordlich so delali nove radioposkuse. Rešili so problem takozvanega protigovorilnega obrata in neprestanega medsebojnega pogovora med potniki na ladji in obmorsko štacijo. Nemška vlada bo uvedla na svojih prekomorskih parnikih deset takih protigovorilnih štacij.

Važno umetnostno odkritje v Benetkah. V cerkvi S. Salvatore v Benetkah so pod beležem odkrili freske, ki jih je najbrž slikal Francesco Vecellio, brat Tizianov. Proti tuberkulozi. V Neapolu je zboroval kongres za boj proti tuberkulozi. Udeležnikov je bilo okoli 4000, med njimi državni podtajnik Teruzzi, kardinal Ascalesi in zastopniki vseh oblasti. Obenem je bila otvorjena tozadnevna razstava.

Padanje naseljevanja v Združenih državah. Glasom uradnih podatkov se je od julija 1924 do aprila 1925 doselilo v Združene države 27.908 navadnih (ne kvalificiranih) delavcev, izselilo pa 44.750, torej za 16.842 več. Leto prej se je bilo doselilo 97.886 navadnih delavcev. Na splošno se je doseljevanje vseh razredov od julija 1924 do aprila 1925 zmanjšalo za 74 % nasproti istemu razdobju v prejšnjem letu.

Reforma stanovanjskega zakona v Avstriji. V avstrijski republiki se vrši med vladnimi strankami in opozicijo trdovraten boj zaradi reforme stanovanjskega zakona. Zaenkrat je zdaj vlada predložila narodnemu svetu zakonski načrt, glasom katerega se oprostijo najemniarske zaščite vsi prostori - tudi v starih hišah -, ki dosedaj še niso bile v našem odnosno podnajemu. S temi hočejo ugoditi hišnim gospodarjem in najemnikom.

Svetovni rekord v kajenju. V Liverpoolu se bosta za svetovno mojstrstvo v kajenju skušala 79 letni Amerikanec Robbins in 62 letni Anglež Kelly. Robbins kadi od 12. leta naprej, vsak dan 25 cigar, v 67 letih torej 611.375 cigar. Kelly pa kadi šele 42 let, vsak dan »samo« 15 cigar, vsega skupaj doslej okoli 230.000. Več tednov se bosta dajala in tisti bo zmagal ki bo dalj časa kadil.

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. - Poslovenil A. B.

— Obiščemo tudi Port-Famine! — Kaj, Port-Famine, se je razvnel Francoz, stiskan od vseh strani, ta pristan, ki je slavnoznani v zgodbah zemljepiscev! — Pomislite tudi, gospod Paganel, da boste pri našem podjetju imeli priliko proslaviti Francijo, ga je nagovarjala lady Helena. — Ze res. — Zemljepisca bo naše podjetje zelo potrebovalo; ali si morete misliti kaj vzvišenejšega kot znanost v službi dobrotelčnosti? — Lepo ste povedali, gospa! — Verjemite mi, najbolje bo, da se prepustite usodi, to se pravi Previdnosti. Posnemajte nas! Poslala nam je listine in — odrinili smo. Zanesla vas je na Duncanov krov, ostanite torej! — Ali hočete, da vam nekaj zaupam, dragi moji? je zašepetal Paganel; ali ni res, da bi me radi pridržali? — In vi, mu je istotako prišepnil Glenarvan, ali ni res, da bi radi ostali? — I seveda! se je zasmel učeni geograf, samo bal sem se, da vam bom v nadlego!

Deveto poglavje.

Magellanova ožina.

Ko so na krovu zvedeli za Paganelovo odločitev, je zavladalo veliko veselje. Mladi Robert ga je objel tako ognjevito, da se je spoštovani tajnik skoro pre-

vrnil. »Presneti paglavček, čakaj, učil te bom zemljepisja!«

Ker je torej John Mangles prevzel nalogo, da napravi iz njega dobrega mornarja, Glenarvan junaka, major hladnokrvnega moža, lady Helena dobrega in plemenitega človeka, Mary Grantova pa hvaležnega učenca takih učiteljev, je Robert moral postati dovršen gentleman.

Duncan je kmalu obnovil zalogo premoga, nato je zapustil te žalostne kraje in dospel do brazilskega obrežnega toka. Dne 7. novembra je z izbornim severnim vetrom prekoručil polutnik in zajadril po vodah južne polute.

Prekmorska voznja je šla torej brez truda. Vsi so bili polni najlepših nad. Reševalci kapitana Granta so bili vsak dan bolj uverjeni, da dosežejo cilj. Eden izmed najbolj prepričanih je bil kapitan. Njegova uverenost pa je izhajala največ iz srčne želje, da bi videl gospodično Mary srečno in potolaženo. Kapitan John Mangles se je v resnici zelo, zelo zanimal za dekle. Vendar pa je znal to svoje nagnenje tako izvrstno skrivati, da so je na Duncanovem krovu zapazili vsi razen gospodične Grantove in njega samega.

Kar zadeva zemljepisca, je bil brez dvoma naj-srečnejši človek na južni poluti; ves dan je prečepel pri zemljevidih, ki jih je bil nagromadil na mizi v »vežici«; od tod vsak dan prepričal z gospodom Olbinnettom, ki ni mogel pogrniti mize za obed. Toda Paganel je imel na svoji strani ves goste, če izvzamemo morda majorja, ki so ga zemljepisna vprašanja presneto malo zanimala, najmanj pa, kadar je bilo čas jesti. Še več, Paganel je odkril v podpoveljniskovem kovčku celo skladovnico najrazličnejših knjig in med njimi tudi nekaj španskih del. Odločil se je

takoj, da se nauči Cervantes-ovega jezika, ki ga ni znal nihče na krovu. To jim olajša iskanje po čilskem primorju. Ker je bil nenavadno nadarjen za jezike, je upal, da bo govoril gladko ta novi jezik, ko dospjejo v Concepcion. Učil se je torej z vso vnemo, venomer so ga čuli mrmrati čudne besede.

V prostem času seveda ni zamudil, da ne bi poučeval mladega Roberta o zgodovini obale, ki se ji je Duncan brzo bližal.

Tistega dne, to je 10. septembra, so zmerili »daljo in nebesno stran« ter našli, da se nahajajo pri 5° 53' južne širine in 31° 15' zapadne dolžine. Tedaj je Robert izvedel nekaj, česar večkrat izobraženi ljudje ne vedo. Paganel je pripovedoval zgodovino odkritja Amerike, in da bi prišel do velikih mornarjev, ki so rezali valove na Duncanu, je začel pri Krištofu Kolumbu. Sklenil je z besedami, da slavni Genovežan do svoje smrti ni vedel, da je odkril nov svet.

Poslušalci so nejeverno zmajevali z glavo, Paganel pa je le še odločneje nadaljeval:

Nič ni bolj gotovega kot to. Nočem zmanjševati Kolumbove slave, kar je res, je pa res. Proti koncu petnajstega stoletja je rojila ljudem ena sama misel po glavi: kako bi si utrli lepšo pot v Azijo, kako bi prišli na vzhod preko zapada, kako bi prišli hitreje v obljubljeno deželo dišav. Tudi Kolumb je stremel le za tem. Naredil je štiri potovanja; pristal je v Ameriki na obalah dežel, ki jih poznamo danes pod imenom Cumana, Honduras, Mosquitas, Nicaragua, Veragua, Costa-Rica, Panama, vse pa je imel za Japonsko ali Kitajsko. Umrl je, ne da bi se zavedal, da je na svetu še ena velika celina, ki ji seveda tudi ni dal imena.

(Dalje sledi)

»Cirilova knjižnica« v Mariboru. Je izdala dosedaj 15 zvezkov, ki obsegajo večnoma prevode iz svetovnih literatur (angleške, francoske, italijanske). - Vse priporoča Književni odbor v Ljubljani.

Gospodarstvo.

Konkurzi. Razglašeni so konkurzi: 1. o imovini Rudolfa Pevca, trgovca v Mozirju; 2. o imovini Franceta Borknika, trgovca v Gabrskem, Trbovlje II. in 3. o imovini Ludovika Petroviča, trgovca z mešanim blagom v Ptuj.

Konec poravnalnega postopanja. Poravnalno postopanje Viktorja Petana, trgovca v Brežicah je končano, ker se je dolžnik z upniki poravnal.

Odprava konkurza. Konkurs, ki je bil razglašen o imovini Franciške Skalje, trgovke na Igu je odpravljen, ker so pritrtili vsi upniki.

Vpisi v trgovinski register. Vpisale so se nastopne tvrdke: Franc Hrstnik, lesna trgovina v Konjicah; Jos. Cavec, trgovina z lesom v Lasenem (Loka); Brata Stenovec, lesna trgovina v Št. Lovrencu pri Št. Pavlu pri Preboldu.

Občni zbori (likvidacija). Hydra d. d. za galvanične elemente in elektrotehniko v Ljubljani ima občni zbor (sklepanje o likvidaciji) dne 27. t. m.

Vino. V zadnjih 14 dneh so se izgledi za dobro trgatve zelo poslabšali. V Baranji ter v nekaterih krajih Srema je toča uničila vinograde. V Dalmaciji in Hercegovini se pričakuje na peronosporo. V Sloveniji zlasti v ptujskem in ljutomerskem okraju je peronospora prizadela 30—40 odstot. škode. Sedaj cenijo, da bo trgatve srednja. Če se bo nadaljevalo deževno vreme, bo trgatve še slabša. Trgovina z vinom je živa, zaloge bodo kmalu izčrpane.

Karteli lesne produkcije. Kakor poročata graška »Tagespost«, bi se morala v kratkem izvršiti posvetovanja zastopnikov vodilnih skupin lesnih producentov nasledstvenih držav, Švice in južne Srbije. Pri teh konferencah bodo obravnavali vprašanje ustvaritve interna-

cionalnega kartela, ki bi imel nalogo voditi evidenco lesnih tržišč in valorizacijo zalog. V zadnjem času se opaža močnejše oživiljenje lesne trgovine. Izvoz je v Italijo, Nemčijo in Švico narastel, vendar trpi lesna industrija na pomanjkanju kapitala.

Sejm za pivovarniški ječmen. Bratislavska borza organizira v prostorih Mednarodnega donavskega semnja v Bratislavi sejm za pivovarniški ječmen. Semenj se bo vršil od 25. do 30. avgusta t. l. Posetniki semnja bodo imeli iste ugodnosti, kakor so dovoljene za posetnike donavskega semnja: znižanje železniških tarif, brezplačni vizumi, pomoč pri iskanju stanovanj itd.

Semenj v Solunu. V Solunu se odpravi mednarodni semenj dne 18. oktobra t. l. Točnejši podatki se dobijo v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Pasivnost ruske zunanje trgovine. V mesecu maju t. l. je dosegel uvoz v Rusijo 88 milijonov zlatih rubljev, izvoz pa 39 milijonov zlatih rubljev, tako da je bila bilanca ruske zunanje trgovine v omenjenem mesecu pasivna za 49 milijonov zlatih rubljev napram 31 milijonom v aprilu 1925.

BORZA.

Dne 14. julija 1925.

DENAR.

Zagreb, Berlin. 13.4750—13.6250 (13.4950—13.6450), Italija 2.0880—2.1180 (2.1275—2.1575), London 275.45—278.45 (275.25—278.25), New York 56.43—57.23 (56.48—57.28), Pariz 2.6950—2.7450 Praga 1.6795—1.7035 (1.6775—1.7015), Dunaj 7.9650—8.0850 (7.9550—8.0750), Curih 11.0250—11.1250 (11.0050—11.1050).

Curih, Belgrad 9.05 (9.05), Pešta 0.007250 (o. 0.007250), Berlin 1.2260 (1.2260), Italija 18.95 (19.3750), London 25.0450 (25.0450), New York 515.25 (515.20), Pariz 24.1750 (24.25), Praga 15.25 (15.25), Dunaj 72.55 (72.50), Bukarešt 2.4250 (2.50), Sofija 3.75 (3.7250).

Trst. London 181.75—182, Pariz 127.25 do 127.50, New York 27—27.20, Curih 525—527.50, Zagreb 4785—4805, Dunaj 380—385, Praga 80—80.50. Milan, Dunaj 389, Pariz 12765, New York 2726, Praga 81, London 13240, Amsterdam 1085, Brusel 12710, Kopenhagen 54475, Berlin 682, Curih 529.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7 odstot. invest. posoj. 65.50—67, Celjska posoj. 200—204, Ljublj. kreditna 225—265, Merkantilna zaklj. 101, Praštediona 800—808, Kreditni zavod 175—185, Strojne tovarne 104—132, Trbovlje 320—330, Vevče 100 den., Stavbna družba 165—180, 4 in pol odstot. zastavni listi 20 den., 4 in pol odstot. kom. zadolžnice 20 den.

Dunaj, Belgrad 12.47—12.51, Budimpešta 14.580—14.620, Kodanj —, London 34.4950—5950, Milan 26.02—14, New York 70.935—1185, Pariz 33.2850—33.4450, Varšava 13.525—13.625. — Valute: dolarji 70.570—1, angleški funt 34.42, francoski frank 33.25, lira —, dinar 12.46, češkoslovaška krona 21.0025.

Praga. Lira 123.8725, Zagreb 50.975, Pariz 158.50, London 164.10, New York 33.75.

Zagreb. Hrv. eskomptna 105—105.50, Kreditna, Zagreb 104—108, Hipotekarna, Zagreb 56—58, Jugobanka 97—98, Praštediona 805—810, Slavenska 69—70, Ljublj. kreditna 225—250, Eksploatacija 30, Sečerača 505—520, Gutman 455—465, Slavonija 4055—50, Trbovlje 342—350, Vevče 100—105, 7 odstot. drž. invest. pos. 68, Vojna odškodnina 239—240.

Dunaj. Zivnostenska 61.1, Alpine 33.1, Grelnitz 15.5, Kranjska industrijska 49.5, Trbovlje 45.9, Hrvatska eskomptna 13.0, Leykam 18.0, Jugobanka 12.2, Hipobanka 70, Avstrijske tvornice za dušik 17.507, Gutmann 64.0, Mundus 95.0, Slavex 20.0, Slavonija 61.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Zaboji za slive, 22 in pol, feo nakladalna postaja 5.25 bl., zaboji za slive, 25, feo nakladalna postaja 7.25 bl., zaboji za slive, 30, feo nakladalna postaja 10.75 bl., zaboji za slive, 33, feo nakladalna postaja 11 bl., deske, 20, 25 mm, monte, feo meja 500 bl., bukova drva, 1 m dolž, feo Skopje 2 vag. zaklj. 30. — Zito in poljski pridelki: pšenica Hardwinter II., feo Postojna trans. 405 bl., rž, nova, lombardska, 75 kg, gar., feo Postojna trans. 4 vag. zaklj. 340, koruza, slavon., feo slav. postaja 2 vag. 200, krompir, novi, feo Štajerska postaja 95 bl. zaklj.

Naročajte 'Slovenca'!

Proti odebelosti deluje s kolosalnim uspehom

samo Vilfanov čaj.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. Proizvaja Laboratorij Mr. D. Vilfan, Zagreb, Ilica 204

Izpred sodišča.

Nesreča na Karlovski cesti. Dne 15. jan. se je ponesrečila na Karlovski cesti posestnikova žena Marija Hren iz Perovega pri Ljubljani. Pripekljala sta z možem v mesto prešiča. Na Karlovski cesti je hotela vstopiti žena iz voza, da obišče svoje sorodnike. V tem ko je žena stopala raz voz, je pripeljal nasproti voznik Ciril Terlep. Kljub temu, da je imel še dosti prostora za svoj voz, je zadel po njegovi navedbi vsled plašljivosti konja v Hrenov voz in ga prevrnil. Pri tem pa je padla žena Hrenova pod njegov voz, ki jo je povozil. Kljub temu, da je Terlep opazil nesrečo, je pogljal konja in hotel pobegniti. Vendar pa so ga končno prijeli in zaprli. Bil je zaprt par dni, narkar so ga izpustili, obravnava pa se je vršila šele čeraj. Ponesrečeno Marijo Hrenovo so peljali takrat takoj v bolnico, kjer so ugotovili zdravniško preloz desne stegnenice, nalom leve skočne kosti in pa notranje poškodbe vsled padca. Žena je bila nekaj časa v bolnici, odkoder so jo vzeli domači na lastno odgovornost. To pa je bilo za ženo usodno, bolezen se ji je poslabšala in Hrenova je ravnomo mesec dni po nesreči vsled teh poškodb umrla. Hlapec Ciril Terlep se je zagovarjal, da je padla žena pod njegov voz vsled lastne neopretnosti, ker je lezla raz voz ravno takrat, ko se je njegov konj plašil pred avtomobilom, ki je nasproti stal. Njegov zagovor pa so pričue ovrgele in ugotovile, da je mož vozil po napačni strani in je res sam zakrivil nesrečo. Posebno nerodno je bilo zanj tudi dejstvo, da so mu dajali znamenja, da naj ustavi, katerih pa mož ni hotel uvaževati. Obsojeu je bil na 6 tednov zapora in bo moral plačati skoro 2400 Din za prevoz, bolnišnico in za pogreb in pa še takso za sodbo.

Poizvedovanja.

Dotični gospod, ki je v petek zvečer prejel napačen zavitek s perilom (samo 2 srajci), naj se takoj javi v pralnici Šimenc, Kolodvorska ul. 8. Dežnik se je našel v soboto v Zvezdi. Dobi se pri Ivan Hrovat, Taučerjeva ul. 1.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo više. Za odgovor znakmo!

Iščem mesto blagajničarke ali pomočnice v špecer. ali manufakt. trgovino. Ponudbe upravi pod: »Blagajničarka«.

Kovaški POMOČNIK izkušen, z dobrimi spričevali, večletno prakso in prost voljašine, želi dobiti mesta v kakšni kovačnici. Ponudbe na upravo lista pod št. 4574.

PRIKROJEVALKO, direktorica za izdelovalnico perila, ženskega in moškega (samo prvovrstno moč), se išče. — Ponudbe na upravo lista pod: »Perilo« št. 4094.

NAMEŠČENCI vseh strok morejo dobiti v najkrajšem času nameščenje v Sloveniji, Hrvatski in drugod, ako se takoj pismeno obrnejo na Oglasno-nameščevalni odsek »DELTA-STAN«, Zagreb, Ilica št. 7.

VEZALKA dr. z o. z., mehanična plečilnica trakov v Kamniku, naznanja cenj. svojim odjemalcem, da izdeluje slejkoprej vse vrste v njeno stroko spadajočih predmetov. — Točna in solidna postrežba.

Vajence za kleparsko obrt sprejme tvrdka L. M. Ecker, sinova, Ljubljana, Dunajska cesta 9.

Skladiščnik se sprejme, zmožen kalkulacije. Mlajši vpokojenci imajo prednost. — Ponudbe pod »Zanesljiv« na upravo lista.

Učenca za pleskarsko obrt sprejme IVAN GENUSSI, Ljubljana, Sv. Petra cesta 61. 4578

Večja trgovina v mestu na dež. sprejme takoj in pozneje **4 agil. pomočnike** meš. stroke, začetniki, ki so servirali v večjih trgovinah na deželi in so perfektni v računstvu. Istotam se sprejme dobra KUHARICA sred. let, marljiva in snažna, ter SLUŽKINJA za vse. Ozira se le na pridne delavne moči. — Ponudbe pod »Belakrajna« št. 4553 na upravo.

Drva. 100 vajonov lepih in suhih gabrovih drv naprodaj. — Naslove na TOMO VELDIN — Središče ob Dravi. 4591

Prodajalka starejša, samostojna moč, se sprejme v večjo trgovino v Savinjski dolini. Nastop do 1. septembra. — Ponudbe s prepisi spričeval na upravo lista pod Poštenost št. 4548.

Soba z 2 posteljama in poseb. vvhodom se takoj odda. — Naslov pove uprava lista pod št. 4536.

Naprodaj imam dva dobro ohranjena **stroja za izdelovanje glavnikov** Natančnejša pojasnila se dobe pri Vinko Pinteriču, trgovec v Slovenjgradu.

Najnovejša iznajdba! Brez kvarjenja blaga kemično snajenje in vsakovrstno barvanje oblek

ANTON BOC, LJUBLJANA Šelenburgova ul. 6/1, Gilnce-Vič 48

čevlje NA OBROKE dobiti proti jamstvu pri tvrdki M. TREBAR Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

NAJBOLJŠA REKLAMA so oglasi v »Slovencu«.

ŽIMNICE modroce, posteljne mreže, železne postelje (zložljive), otomane, divane in druge tapetniške izdelke, dobiti najcenejše pri RUDOLFU RADOVANU, tapetniku — Krekov trg št. 7 (poleg Mestnega doma). 4525

Salojdin, Sulkol, Hiper-mangan so preizkušena sredstva proti oidiju, itd. na trti. Z navodilom vred se dobi v drogeriji »SANITAS«, Celje.

Hiša naprodaj z drvarnico ter lepim sadnim vrtom. — Naslov pove uprava lista pod št. 4577.

SPECERISTI, POZOR! V petek, 17. t. m. ob treh popoldne se razprodaja na Emonski cesti št. 10 na JAVNI DRAŽBI preostanek zaloge iz konkurzne mase, obsoječ iz špecer. in galant. blaga vsled sklepa upniškega odbora. — Ne zamudite!

Losol katranov preparat proti mrčesu in drugim škodljivcem na sadnem drevju se dobi v drogeriji »SANITAS«, Celje.

Prisni naravni MALINOVEC z najboljšim sladkorjem vkuhan v steklenicah in sodčkih na drobno in veliko nudi lekarna dr. G. PICCOLI Ljubljana

Nove peči! iz železne pločevine. Velik prihranek na kurjavi! Dnevno se porabi samo za 1 Din kurjave! — Za 1 Din goril 6—8 ur. Naročajte tako peč pri DRAGOTIN KOROŠEC, Rečica ob Paki, ter priložite 2 Din za odgovor in pojasnilo. Peč je interesantom na vpogled. 2960

Valentin Ložar zasebnik dne 14. julija 1925, po dolgi in mukepolni bolezni, previden s tolažili svete vere boguvdano preminul. Pogreb blažega pokojnika se vrši v četrtek, dne 16. julija 1925, ob štiri popoldne iz hiše žalosti, Rečna ulica 6, na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, dne 15. julija 1925.

GLOBOKO ŽALUJOČI OSTALI. Mestni pogrebni zavod. Brez posebnega obvestila.

Zahvala. Povodom bridke izgube naše predrage mamice in stare mamice, gospe

Marije Svet roj. Cepuder se zahvaljujemo vsem, ki so blagopokojno spremili na njeni zadnji poti ter darovali cvetje, kakor tudi onim, ki so nam ustno in pismeno izrazili sočutje in sožalje.

Ljubljana, dne 14. julija 1925.

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala. Povodom bridke izgube naše predrage mamice in stare mamice, gospe

Marije Svet roj. Cepuder se zahvaljujemo vsem, ki so blagopokojno spremili na njeni zadnji poti ter darovali cvetje, kakor tudi onim, ki so nam ustno in pismeno izrazili sočutje in sožalje.

Ljubljana, dne 14. julija 1925.

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala. Povodom bridke izgube naše predrage mamice in stare mamice, gospe

Marije Svet roj. Cepuder se zahvaljujemo vsem, ki so blagopokojno spremili na njeni zadnji poti ter darovali cvetje, kakor tudi onim, ki so nam ustno in pismeno izrazili sočutje in sožalje.

Ljubljana, dne 14. julija 1925.

SUHE GOBE rast 1925

zdravilna zelišča kakor lapuh, jelenov jezik, srčno moč (korenine), lipovo cvetje, arnika cvetje, spodleskovo seme, beladona perje itd.

V. H. Rohrmann Ljubljana, Sv. Petra nasip 27 (za vodo).

Cenj. občinstvu se najtopleje pripor. brivski sajón

STANRO KELŠIN LJUBLJANA, Kopitarjeva 1. nasproti Jugoslov. tiskarne

Nove peči! iz železne pločevine. Velik prihranek na kurjavi! Dnevno se porabi samo za 1 Din kurjave! — Za 1 Din goril 6—8 ur. Naročajte tako peč pri DRAGOTIN KOROŠEC, Rečica ob Paki, ter priložite 2 Din za odgovor in pojasnilo. Peč je interesantom na vpogled. 2960

Vila v Ljubljani se vzame v najem s 4 ali več sobami ter vsemi pritliklami vred. — Ponudbe pod »Vila« št. 4569 na upravo.

Dr. Božidar Fajdiga - Kranj ne ordinira do 7. avgusta.

Jumperje svileni trikot z dolgimi rokavi Din 113.—, 99.— s kratkimi rokavi Din 89.— volnene Din 58.— nudi

H. Kenda, Ljubljana, Mestni trg št. 17.

Svetnik stola sedmorice odd. B v p.

Fran Milčinski je pričel poslovati kot odvetnik.

Svojo pisarno ima v Ljubljani, Wolfova ulica št. 5, skupno s svojim svakom gospodom odvetnikom

dr. Viljemom Krejčijem

TRGOVINA ODON KOUTNY. LJUBLJANA je zopeč otvorjena ter se priporoča vsem svojim cenjenim odjemalcem

Uprava konkurzne mase tvrdke Odon Koutny, Ljubljana

Skoro zastoj se proda veliko posestvo, 1 uro od železniške postaje Trbovlje, na Dobovcu, nova enonadstropna hiša z eternitom krita, 14 metrov dolga, 9 metrov široka, hlev za 20 glav živine, kozolec 7 stantov, svinjaki zidani, zraven še stara hiša s kletmi, 25 johov smrekovega in bukovega gozda, debelost srednja, najlepša rast, 20 johov travnikov, 15 johov njiv, velik sadonosnik z več sto drevesi, poln kozolec sena.

1 mlatinica, 1 losna brana, več sodov za sa-djeve, 1 mln za sadje, 2 pluga, vel. močna praša, 2 čistilnici, več vozov, za povrh še 7 glav lepe gov. živine, 1 slamorenica, različno orodje, 3 železne brane,

vse skupaj samo za Din 250.000.—, ali se zamenja za hišo v kakem mestu.

Vprašaj naj se v Ljubljani »TEXTILIA«, Krekov trg 10, ali v Celju, Glavni trg 10.